

Lietuvos SVEIKATA

Priedas
Publicum
sanitas

“
M. Bielskytė: švenčiu
ne tobulumą, o progresą

Isveikata.lt | Trisdešimt antrieji leidimo metai | Nr. 43 (1650) 2025 spalio 23–29 d. | Specializuotas savaitraštis | Kaina – 3,50 Eur

PSDF biudžetas: lūkesčiai buvo didesni

Jei iš pradžių baimintasi, kad kitų metų Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) biudžetas bus išpūstas dėl nerealių pažadų rinkėjams, Seimo posėdžių salėje pasipylė priešinga kritika. „Mane truputį pašiuropino tai, jog gydytojams atlyginimai ateinančiais metais didės mažiausiu procentiniu dydžiu“, – rėžė opozicijoje esantis Seimo narys Algirdas Butkevičius. Sveikatos apsaugos ministrė Marija Jakubauskienė teisinosi: „Gyvenimas ir realybė turi savo apribojimus.“ Visgi PSDF biudžeto projektas Seime įveikė pateikimo slenkstį, jį nagrinėti jau kitą dieną ėmėsi ir Seimo Sveikatos reikalų komitetas. **2-3 p.**

ŽINODAMAS jauti GYVENIMO PULSĄ

„Lietuvos sveikata“ -
ir didžiuosiuose šalies prekybos centruose!

ISSN 1648-1437

Situacija Radviliškio ligoninėje sėja intrigą

„Radviliškio ligoninė ant ribos: personalo trūkumas grasina paslaugų kokybei ar skyrių uždarymui“, – tokiomis antraštėmis viešojoje erdvėje gąsdinami gydymo įstaigos darbuotojai ir vietiniai gyventojai. Rajono meras Kazimieras Račkauskis ramina: esą gviešiamasi jo posto ir kertama į jautriausią vietą – ligoninę. Tarp pozicijos ir opozicijos atsidūrusi įstaigos direktorė pripažįsta: „Mums tai labai trukdo.“

Ir Radviliškio rajono meras Kazimieras Račkauskis, ir Radviliškio ligoninės direktorė Aušra Čiūdarienė teigia, jog kalbos apie itin prastą gydymo įstaigos situaciją – tik melagienos.

Greta Vanagienė

Grasinių būta ir anksčiau

Prieš kelerius metus Radviliškio ligoninės medikai sukilo dėl jiems neapmokamų viršvalandžių. Grasinio, jei nesumokės, sunkios būklės pacientai tiesiog liks be priežiūros.

Rajono meras K.Račkauskis duodamas interviu L.S. tuomet tikino nebijantis scenarijaus, kai iš gydymo įstaigų neapsikentę išeina specialistai.

„Mes bendraujame tiek su gydytojais, tiek su slaugytojais. Atsižvelgiame į pastabas ir jas efektyviai sprendžiame, todėl mūsų rajonui, manau, tai tikrai negresia“, – užtikrintai tada kalbėjo jis.

Išėjimu iš darbo tuomet grasinę medikai, panašu, dėl to paties verčia nerimauti ir dabar. Mat viešojoje erdvėje pasirodė informacija esą Radviliškio ligoninė esanti ant ribos.

Rajono valdžia ryškščių gauna, nes neva neprisideda prie mėginimų į gydymo įstaigą pritraukti medikų, peikiamos prastos darbo sąlygos, įranga.

Meras: tragedijos nėra, viskas sutvarkyta

K.Račkauskis ginasi: esą viešojoje erdvėje apie merdinčią ligoninę sklaido kalbos, nes kai kas gviešiasi jo kėdės, tad kerta į jautriausią savivaldybės vietą – ligoninę.

„Viskas ten tvarkoj. Medikų netrūksta. Dabar padidinome gydytojų ir slaugytojų pritraukimui finansavimą, tad situacija tikrai

stabili. Nė vienas skyrius neplanuoja uždaryti. Slaugytojams mokėsime 250 eurų stipendijas. Ligoninei skiriame finansavimą. Įstaiga dirba pelningai. Tai tiesiog politikavimas“, – tikina meras.

Jis aiškina, kad vienas Radviliškio gyventojas, siekdamas mero posto, viešina tikrovės neatitinkančią informaciją vietos laikraštyje. Nerimauti, kad vietos gyventojai vadovausi pastarosios spaudos antraštėmis, mero vertinimu, reikalo nėra.

„Tas žmogus jau penkis kartus dalyvavo mero rinkimuose, bet kaip nesiseka, taip nesiseka. Dabar ėmėsi tokios strategijos... Žinome, kas ten per „kadras“, tad nebekreipiame dėmesio“, – sakė K.Račkauskis.

Trukdo dirbti

Radviliškio ligoninės direktorė Aušra Čiūdarienė antrina merui tvirtindama, jog informacija esą gydymo įstaiga ant ribos – vietinių gyventojų skleidžiamos melagienos.

„Šiuo metu užtikriname viską, kas priklauso. Netruksta nieko, net ir slaugytojų. Turime nemažai jaunų, perspektyvių atvykstančių gydytojų“, – kad situacija priešinga pateiktajai, ramina direktorė.

Vis dėlto, anot jos, periodiškai viešumoje pasirodanti neigiama informacija sudrumstia darbinę atmosferą ir gadina gydymo įstaigos reputaciją. Deja, vardo teršėjus supančioti sunku.

„Gali rašyti ką nori, jie vis tiek viską išvers taip, kaip jiems yra patogiu. Veikia pozicija ir opozicija“, – kad politinės intrigos trukdo

sklandžiam ligoninės darbui, pripažįsta A.Čiūdarienė.

Profesijos atstovai: situacija nėra tragiška

Radviliškio ligoninės gydytojų sąjungai atstovavusios Rasos Bracaitės aiškinimu, nors ligoninėje sunkumų yra, situacija „nėra tragiška“, o stabili ir valdoma, tad reikalo išpūsti burbulą dėl nepatenkintų gydytojų kol kas nėra: „Medikų trūkumas, ypač regione, yra normalu. Vieni išeina iš vieno įstaigų, kiti – iš kitų... Visi reikalauja didesnių atlyginimų. Logiška. Kiekvienas nori geresnės aparatūros, geresnių sąlygų.“

Bendra darbuotojų nuotaika, jos vertinimu, taip pat nėra tragiška.

„Administracija klausimą sprendžia, savivaldybė padeda, manau, jog atras sprendimą, todėl nereikia dramatiizuoti“, – švelninti situacijos neatlyžo R.Bracaitė.

Paklausta apie viešojoje erdvėje pasirodžiusią informaciją, kurioje nuogąstaujama dėl pastarosios ligoninės padėties, R.Bracaitė tepaaiškina, kad situacija joje niekada ir nebuvo puiki. Dvidešimt metų čia gydytoja anesteziologė reanimatologė dirbusi pašnekovė pratarė taip pat neseniai išėjusi iš darbo. Kaip aiškina, Radviliškio ligoninėje jau buvo išsisėmusi. „Tokio lygio ligoninė negali suteikti sąlygų profesiniam tobulėjimui“, – tvirtino R.Bracaitė, pasirinkusi aukštesnio lygio gydymo įstaigą. Kokią, atskleisti nepanoro. ●

Jei iš pradžių baimintasi, kad kitų metų Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) biudžetas bus išpūstas dėl nerealių pažadų rinkėjams, Seimo posėdžių salėje pasipylė priešinga kritika. „Mane truputį pašiurpino tai, jog gydytojams atlyginimai ateinančiais metais didės mažiausiu procentiniu dydžiu“, – rėžė opozicijoje esantis Seimo narys Algirdas Butkevičius. Sveikatos apsaugos ministrė Marija Jakubauskienė teisinosi: „Gyvenimas ir realybė turi savo apribojimus.“ Visgi PSDF biudžeto projektas Seime įveikė pateikimo slenkstį, jį nagrinėti netrukus ėmėsi ir Seimo Sveikatos reikalų komitetas.

Laura Adomavičienė

Kas gyvens geriau?

Kitų metų PSDF biudžete numatoma surinkti 4,3 mlrd. eurų, iš kurių 3 mlrd. eurų planuojama skirti sveikatos priežiūros paslaugoms, 0,8 mlrd. eurų – vaistams ir medicinos priemonėms kompensuoti. PSDF rezervas kitąmet sieks 0,8 mlrd. eurų, iš kurių pagrindinė dalis sieks 64,6 mln. eurų, o rizikos dalis – 0,8 mlrd. eurų.

Sveikatos apsaugos ministrė, pristatydama PSDF biudžetą Seimo

anot ministrės, užtikrins, kad valstybės išpareigojimai sveikatos srityje bus tęsiami.

Planuojama skirti 148 mln. eurų gydymo paslaugų bazinėms kainoms indeksuoti, kad Lietuvos medikų pastovioji atlyginimo dalis atitiktų Nacionalinę šakos sutartį. Taip pat bus skiriama 15 mln. eurų asmens sveikatos priežiūros paslaugų bazinėms kainoms indeksuoti atsižvelgiant į numatomą infliaciją, 30 mln. eurų – skubios pagalbos kompensavimui didinti, 17 mln. eurų – šeimos gydytojų tyrimų ir skatinamųjų paslaugų plėtrai, 11 mln. eurų – intensyvios terapi-

PSDF biudžetas:

nariams, teigė, kad kitais metais PSDF biudžetas bus 9,4 proc. eurų didesnis nei šiųmetis, o rezerve bus sukaupta 54 mln. eurų daugiau nei šių metų pradžioje. Šios pajamos,

jos paslaugų klasteriams finansuoti, 126 mln. eurų – kompensuojamų ir gydymo įstaigoms centralizuotai perkamų vaistų bei medicinos pagalbos ir ortopedijos techninių priemonių finansavimui didinti.

Kartu kitąmet numatomas didesnis finansavimas greitajai medicinos pagalbai, kuri yra išlaikoma iš valstybės biudžeto. Šioms reikmėms planuojama skirti 141 mln. eurų arba 21 mln. eurų daugiau nei šiems.

Kartu su PSDF projektu Seimui teikiama ir Sveikatos draudimo įstatymo pataisos. Jos turėtų leisti padidinti valstybės draudžiamųjų asmenų įmokos dalį, tačiau kiek – nežinia.

„Jei bus galimybė, Seimui suteikiama teisė tvirtinti didesnę nei šiuo metu numatyta minimalią valstybės biudžeto įmoką į PSDF. Dabar reglamentuota, kad metinė įmoka sudaro 6,98 proc. už praėjusių metų 12 minimalių mėnesinių algų dydžio, vadinasi, 2026 m. ji turėtų sudaryti 773,9 euro. Tačiau esant finansinėms galimybėms kitais metais galėtų būti didesnė – 780,7 euro“, – Seimo posėdyje kalbėjo M.Jakubauskienė.

Lūkesčiai buvo didesni

Kadangi PSDF biudžeto projektas nagrinėtas antradienio vakare, po rytinio posėdžio diskusijų išsikvėpę Seimo nariai ministrei klausimų daug neturėjo. Kritiką išsakė du opozicijoje esantys parlamentarai: Demokratų frakcijos „Vardan Lietuvos“ narys A.Butkevičius ir konservatorė Jurgita Sejonienė.

„Mane truputį pašiurpino tai, kad gydytojams atlyginimai ateinančiais metais didės mažiausiu procentiniu dydžiu. Jeigu slaugytojams didės 8 procentais, kultūros ir meno darbuotojams, statutiniams pareigūnams – 5 procentais, bet gydytojams – tik 3 procentais“, – PSDF biudžeto projektą kritikavo A.Butkevičius.

Atsakydama ministrė pabrėžė, kad Seimo nario įžvalgai pritaria ir

„Reikia pripažinti, kad valstybėje prioritetai kotiruojasi, o šiuo atveju prioritetas yra kitas, todėl sveikatos sistemai papildomo reikšmingo finansavimo nenumatyta. Atlyginimai gydytojams didėja tik pagal tai, kaip tai numatyta šakos kolektyvinėje sutartyje“, – Seime svarstant PSDF biudžetą teigė sveikatos apsaugos ministrė Marija Jakubauskienė.

Nepaisant aistringų ir, sveikatos apsaugos ministrės žodžiais tariant, karingų derybų su Finansų ministerija bei šios ministru Kristupu Vaitiekūnu (stovi), lūkesčiai ateinančių metų PSDF biudžetui buvo kur kas didesni.... Seimui pristatydamas kitų metų valstybės biudžeto projektą finansų ministras trumpai šnekėtelėjo su socialdemokratų senbuviais – Seimo Biudžeto ir finansų komiteto pirmininku Algirdu Sysu bei Juliumi Sabatausku.

Lūkesčiai buvo didesni

norėtų, kad vienai sunkiausiai dirbančių profesinių grupių – gydytojams ir slaugytojams – atlyginimai didėtų gerokai daugiau.

„Bet reikia pripažinti, kad valstybėje prioritetai kotiruoja, o šiuo atveju prioritetas yra kitas, todėl sveikatos sistemai papildomo reikšmingo finansavimo nenumatyta. Atlyginimai gydytojams didėja tik pagal tai, kaip tai numatyta šakos kolektyvinėje sutartyje“, – komentavo M.Jakubauskienė.

Seimo narė J.Sejoniene priekaištavo dėl netesėtų pažadų suvienodinti dirbančiųjų ir valstybės draudžiamųjų asmenų įmokas į PSDF biudžetą.

„Suprantu, kad ne jūs rašėte partijos rinkimų programą, bet jums tenka ją įgyvendinti, taip pat ir Vyriausybės programą“, – baksnojo J.Sejoniene.

„Gyvenimas ir realybė turi savo apribojimus. Lūkesčius mes turėjome šiek tiek didesnius, realios galimybės pasirodė šiek tiek mažesnės. Rankų nenuleidžiame ir toliau dirbime ties tuo, kad ta įmoka, esant galimybei, tikrai didėtų“, – tikino M.Jakubauskienė.

PSDF biudžeto projekto pateikimui iš 75 dalyvavusių Seimo narių pritarė 55 Seimo nariai, prieš nebalavo vienas, 19 susilaikė.

Lieka netesėtų pažadų

„Lietuvos sveikata“ paprašė pakomentuoti kitų metų PSDF biudžeto projektą dviejų Seimo Sveikatos reikalų komiteto narių: valdančiosios socialdemokratų partijos frakcijos Seime nario prof. Sauliaus Čaplinsko bei opozicijoje dirbančios konservatorės J.Sejoniene.

Paklaustas, kaip vertina kitų metų PSDF biudžetą, lyginant jį su šių metų, prof. S.Čaplinskas teigė, jog poreikiai yra didesni. Nors numatoma, kad kitais metais PSDF augs 9,4 proc., lyginant su 2025 m. planu, ir 8 proc., lyginant su laukiamu šių metų

pajamų vykdymu, realiai, tik nedidelė dalis naujų, papildomų poreikių galės būti padengiami augančiomis kitų metų PSDF pajamomis.

Jis pabrėžė, kad viena realių priemonių padidinti PSDF yra valstybės biudžeto įmokos padidinimas už valstybės lėšomis draudžiamus asmenis. Projekte numatyta, kad 2026 m. valstybės biudžeto įmokos,

L.S. SKAIČIUS

4,3

tiekl mlrd. eurų numatoma surinkti kitų metų PSDF biudžete.

mokamos PSDF biudžetui už valstybės biudžeto draudžiamus asmenis, turėtų didėti 8,4 proc. (+ 85 mln. eurų): „Visi suprantame, kad tai nėra reikšmingas padidėjimas. Manau, jis pragmatiškas, įvertinus kitus, pavyzdžiui, Lietuvos gynybos ir saugumo finansinius poreikius.“

J.Sejoniene nuomone, kitų metų PSDF biudžetas nėra džiuginantis, nes jis didėja tik tiek, kiek auga PSD įmokos. Valdžios pastangos didinti įmokas už valstybės draudžiamuosius, jos teigimu, vis dar lieka tik pažadu, prisidengiant fraze „jeigu bus galimybių“.

„Aš suprantu, kad finansų ministrai yra didelis iššūkis, nes socialdemokratų ir „Nemuno aušros“ projektai buvo dar ambicingesni ir juos įgyvendinti sudėtinga. Bet kartu manau, tos įmokos už valstybės draudžiamuosius sumažės. Šiandien valstybė už draudžiamuosius sumoka trečdalią to, ką sumoka dirbantys žmonės, bet draudžiamieji bene daugiausiai naudojami sveikatos priežiūros paslaugomis. Mes kalbame apie vaikus, pensinio amžiaus žmones ir dar daug kitų grupių, įskaitant

kalinius, dabar jau ir šauktinius, ir visus kitus“, – įsitikinusi J.Sejoniene.

Ar pavyks bent kiek padidinti įmokas už valstybės draudžiamuosius tvirtinant PSDF biudžetą – lieka atviru klausimu, o sprendimas priklausys nuo politinių machinacijų, tiksliau, kaip sakė J.Sejoniene, nuo Remigijaus Žemaitaičio „trolinimų“.

„Jis „trolina“ socialdemokratų, finansų ministrą, nes žino, kad net ir jo pateikto projekto įgyvendinti neįmanoma. Neabejotinai tai yra jo taktika – žiūrėkit, aš pateikiu, bet Vyriausybė nepritarė. Bet ir Vyriausybė, ir Seimas nepritarė. Bus įdomu pažiūrėti, kaip pati „Nemuno aušra“ balsuos“, už šią biudžeto projektą“, – komentavo Seimo narė.

Rezervas kels daugiausia diskusijų

Kitas aspektas – PSDF rezerve esančios lėšos, kurių panaudojimo galimybės, prof. S.Čaplinsko nuomone, ir kels Seimo posėdžių salėje daugiausia diskusijų.

„Pagal PSDF biudžeto 2026 projektą, rezervas numatomas 880 mln. eurų, kas sudarys 20,4 proc. kitų metų pajamų plano. Manau, kad diskusijos Seime dėl PSDF rezervo dydžio tikrai bus nelengvos. Palaikau diskusijas, kad daugiau rezervo lėšų būtų panaudojama paslaugoms apmokėti, ypač siekiant mažinti regionų skirtumus. Visgi, pagal įstatymus, Seimas neskirsto rezervo lėšų, tačiau esant poreikiui, galime keisti PSDF rezervo sudarymo, panaudojimo ir kitų klausimų reglamentavimą“, – teigė prof. S.Čaplinskas.

J.Sejoniene priminė, kad PSDF rezervas sudarytas iš dviejų dalių: pagrindinės ir rizikos, o pastaroji negali būti liečiama. Tad esant lėšų poreikiui, gali būti skirstomos tik pagrindinės dalies lėšos, kurių kitąmet numatyta 64,6 mln. eurų. Iš šios dalies gali būti išimties tvarka kompensuojami retoms būklėms gydyti skirti vaistai, viršplaninės gydymo paslaugos, kiti poreikiai.

„Frakcijos „Nemuno aušra“ pasiūlymas išskirti pagrindinę rezervo dalį yra populistinis, nes mes kiekvienais metais ir iki tol tą ne rizikos rezervo dalį išdalindavome. Man atrodo, tas yra teisinga, nes ir vaistams, ir paslaugoms ji būdavo panaudojama. O kodėl dabar tokie sugriežtinimai, aš nežinau. Iš pradžių mačiau, kad buvo kova su privačiomis gydymo įstaigomis, neva jos per daug visko išnaudoja, neteisingai įsisavina, bet šiuo atveju matau, kad kirs labiausiai rajonų ligoninėms už viršplaninių paslaugų apmokėjimą“, – sakė konservatorė.

Nurėžė nuo prevencinių programų

Palyginus šių ir ateinančių metų PSDF biudžetų projektus aiškėja, kad prevencinėms sveikatos patikros programoms kitais metais planuojama skirti 235,7 mln. eurų arba 6,3 proc. mažiau. Abu kalbinti Seimo Sveikatos reikalų komiteto nariai tai vertina skirtingai. Prof. S.Čaplinsko nuomone, mažesnis finansavimas šiai sričiai didelių problemų nesukels.

„Žinant rezultatą, kad tik kas antras žmogus pasinaudoja prevencinių programų paslaugomis, akivaizdu, jog problema nėra susijusi su finansavimu. Tai visuomenės informavimo, teritorinio paslaugų prieinamumo ir kiti klausimai. Manau, kad iš anksto planuoti lėšas, kurios greičiausiai bus nepanaudotos, būtų neatsakinga. Esu patikintas, kad, jei programų paslaugų bus suteikta daugiau, jos bus visiškai apmokėtos prioriteto tvarka“, – komentavo prof. S.Čaplinskas.

J.Sejoniene taip pat pripažįsta, kad prevencinės programos Lietuvoje veikia neefektyviai. Kiek aktyviau gyventojai naudojami tik širdies ir kraujagyslių prevencinė programa, tačiau ji ir finansuojama geriau. Kartu ji atkreipė dėmesį, kad šios prevencinės programos senstant visuomenei yra ypač aktualios, nes tikslinėms grupėms priklausančių žmonių tik daugėja, pacientų, galinčių dalyvauti šiose programose, amžiaus ribos taip pat nuolat plečiamos. Tad, mažinant finansavimą šiai eilutei, politikės nuomone, prevencinių programų rodikliai tik smuks.

„Jeigu tu investuoji į prevenciją, ateityje tikiesi, kad tie žmonės bus labiau motyvuoti rūpintis savo sveikata, mažiau sirgs, anksčiau ateis pas gydytoją, bet šiuo atveju kaip tik ši šaka ir nukertama. Dabar investuojama iš esmės į įkainių už gydymo paslaugas didinimą rajonų ligoninėms gelbėti, kur situacija tikrai yra sudėtinga“, – teigė J.Sejoniene.

Prof. S.Čaplinskas opozicijos kritikos nesureikšmina – jo nuomone, būtent toks ir yra opozicijoje esančių Seimo narių darbas. Apibendrinamas jis pažymėjo, kad sveikatos priežiūros paslaugų finansavimo problemos gali būti sprendžiamos žengiant „mažais žingsneliais, kompromisų, o ne revoliuciniu keliu“.

2026 metais atlyginimas „į rankas“ VIDUTINIŠKAI AUGS

Prognozuoja 2026 m. vidutinė metinė infliacija – 3,2 proc.

	Lyginant su 2025 m.
Gydytojams	+103 eurai (3 proc.)
Slaugytojams	+127 eurai (8 proc.)
Rezidentams	+313 eurų (12,6 proc.)
Mokytojams	+93 eurai (5 proc.)
Mokslų ir studijų institucijų akademiniams ir neakademiniams darbuotojams	+105 eurai (5 proc.)
Treneriams	+76 eurai (5 proc.)
Kultūros ir meno darbuotojams	+62 eurai (5 proc.)
Statutiniams pareigūnams	+110 eurų (5 proc.)

Odontologų kongresas sujungė

Lietuvos parodų ir kongresų centras „Litexpo“ virto tikra odontologų Meka. Čia dvi dienas veikė kas dvejus metus Odontologų rūmų organizuojamas vienas didžiausių kongresų šalyje „Baltic Days Of Dentistry 2025“. Šįkart dėmesys skirtas burnos ligoms ir bendrai sveikatai, jų ryšiui bei priežiūros ypatumams. Multidiscipliniškumą odontologijoje skatinantys rūmai siunčia žinutę: burnos sveikata - neatsiejama viso organizmo dalis, o periodonto ligos siejamos net su 57-mis sisteminėmis ligomis. „Apie pusę onkologinių pacientų mums atsiunčia odontologai“, - darbo kasdienybe dalinasi veido ir žandikaulių chirurgijos specialistai.

Greta Vanagienė

Itin svarbu multidiscipliniškumas

„Istoriškai taip susiklostė, kad burnos sveikata ir bendra paciento sveikata yra atskirtos. Pacientai kalbėdami apie odontologinį gydymą dažnai sako einu „taisyti“, o ne „gydyti“ dantų. Kartais tai prasprūsta ir patiems gydytojams“, - pastebėjo Odontologų rūmų tarybos pirmininkė prof. Vilma Brukienė, įsitikinusi, kad atotrūkį tarp šių sričių verta pagaliau mažinti.

„Dantys ir burna - organizmo dalis, susijusi su visa sveikatos sistema. Burnos infekcija gali paveikti bet kurią organizmo dalį, sukeldama rimtų komplikacijų, taigi pats laikas eiti koja kojon su visų sričių gydytojais, bendradarbiauti artimiau“, - kongreso užmojų suvienyti gydytojus pacientų sveikatos labui įvardijo prof. V. Brukienė.

Anot jos, nors universitete gydytojai odontologai bendrosios sveikatos kurso yra mokomi, sparčiai tobulėjanti medicina verčia žinias nuolat aktualizuoti.

Šiomet kongrese „Baltic Days Of Dentistry 2025“ dėmesys skirtas burnos ligoms ir bendrai sveikatai, jų ryšiui bei priežiūros ypatumams.

Įtaka daugeliui sisteminių ligų

Šiometės konferencijos svarbą pabrėžia ir Vilniaus universiteto lektorė, Odontologų rūmų tarybos narė gydytoja periodontologė Jūratė Žekonienė. „Burnos sveikata

cientai dažnai ateina su visu ligų paketu, į kurį turime atsižvelgti, tad norėdami žinoti, kaip elgtis su specifinių grupių pacientais, kokias gydymo metodikas taikyti, kokius skirti medikamentus ir

rencijoje pakviesti dalyvauti ir kitų sričių medikai.

Multidisciplininio kongreso metu skaityti įvairūs pranešimai: „Kardiologo požiūris į odontologinio gydymo procedūras pacientams, sergantiems širdies kraujagyslių ligomis“; „Burnos ikivėžiniai ir vėžiniai susirgimai, kompleksinio gydymo svarba“; „Kraujo laboratorinių tyrimų interpretacija ir ką svarbu žinoti gydytojui odontologui“; taip pat paliesti ir emociniai gydytojo odontologo darbo aspektai.

Odontologų bendruomenės narys, Odontologų rūmų specialistas tarptautiniam bendradarbiavimui Bronius Einars pastebi - rūmai išskirtiniai tuo, kad vienija ne tik odontologus, bet ir burnos priežiūros specialistus, kai daugumoje ES šalių pastarosios organizacijos vienija tik gydytojus odontologus.

„Kalbėdami apie ligų profilaktiką, turime galimybę pateikti platesnį vaizdą, sutelkti didesnį specialistų būrį, kurie padeda priimti teisingus sprendimus. Ne be reikalo šiometės konferencijos programa - holistinė. Galime pasidžiaugti, kad Odontologų rūmai turi sukaupę nemenką specialistų aktyvą“, - sako B. Einars.

Be to, jis pastebi, jog sveikatos sektoriuje vis dar aktyviai investuojame į infrastruktūrą ir įrangą, o vakarų pasaulis - 80 procentų į žmogaus sveikatos stiprinimą, jo poreikius. Infrastruktūra lieka tik pagalbinė priemonė“, - tendencijomis dalinasi rūmų atstovas, siekiantis priartinti šį požiūrį dėl paslaugų gerinimo ir Lietuvoje.

Burnos vėžys - tylusis žudikas

Burnos ikivėžines ir vėžines ligas bei kompleksinio gydymo svarbą kongrese aptarusi gydytoja, veido ir žandikaulių chirurgė Otilija Kutanovaitė įsitikinusi: dantis specifinėmis žiniomis su visų sričių gydytojais - ypač reikalinga. Mat apie pusę pacientų, sergančių onkologinėmis ligomis, jai atsiunčiami tiesiai iš gydytojų odontologų kėdės.

„Iš pusės gydytojų odontologų atsiųstų pacientų pasitvirtina diagnozė, kad tai yra piktybinis navikas. Odontologas, šeimos gydytojas ir otorinolaringologas yra tie specialistai, kurie dažniausiai įtaria vėžį ir yra pagrindiniai diagnostai“, - teigia O. Kutanovaitė. Anot jos, dažnas pacientas galimą savo ligą neigia, o pagalbos kreipiasi, kai vėžys jau pasiekęs trečią arba ketvirtą stadiją. Mat burnos vėžys, kaip pastebi specialistė, vis dar retai atpažįstamas.

„Visuomenėje plačiai kalbame apie krūtis ar gimdos kaklelio vėžį, tačiau retas žino, kad egzistuoja ir tokia patologija kaip burnos vėžys, todėl liga nuvertinama. Net ir medikų bendruomenėje tenka sutikti nustebusių, kad būna ir burnos vėžys. Liga lieka tyli ir dažniausiai tyliai „sugrauzia“ pacientą, nes pagalbos kreipiamasi pavėluotai“, - konstatuoja medikė.

Kaip aiškina kongreso lektorė, nors didžioji tokių pacientų dalis - rūkantys ir alkoholį vartojantys

ODONTOLOGŲ RŪMŲ TARYBOS PIRMININKĖ PROF. VILMA BRUKIENĖ:

- Dantys ir burna - organizmo dalis, susijusi su visa sveikatos sistema. Burnos infekcija gali paveikti bet kurią organizmo dalį, sukeldama rimtų komplikacijų, taigi pats laikas eiti koja kojon su visų sričių gydytojais, bendradarbiauti artimiau.

Tiesa, V. Brukienė atkreipia dėmesį, kad apie paciento burnos sveikatą svarbu žinoti ir kitų sričių medikams. Taip, kaip bendra paciento sveikatos būklė gali lemti odontologinį gydymą, taip ir pastaroji gali paveikti organizmo būklę, sukelti infekcijas. Dėl šios priežasties odontologijos kabinetams neretai tampa pirmųjų sudėtingų ligų, tokių kaip vėžys, diagnostikos stotele.

„Odontologas gali tapti pirmuoju specialistu, identifikavusiu rimtą onkologinę ligą, kadangi vėžys gali pasireikšti netikėtomis formomis. Burnoje yra daug bendrųjų organizmo ligų išraiškų“, - akcentus apie multidiscipliniškumą svarbą akcentuoja profesorė.

- neatsiejama viso organizmo sveikatos dalis, todėl kalbėdami apie burnos sveikatą turime apimti visumą. Daug ligų galime pastebėti jau burnoje. O burnos infekcijos turi reikšmės bendrai sveikatai. Periodonto ligos siejamos net su 57 sisteminėmis ligomis, tarp kurių ir demencija, širdies ir kraujagyslių ligos. Periodonto ligos turi įtakos ir nėštumo eigai, tam tikrų rūšių vėžio atsiradimui“, - aiškina gydytoja, pabrėždama, kad savalaikis burnos ligų gydymas užkirstų kelią ir kitoms ligoms bei jų komplikacijoms.

„Ligų identifikavimas ir jų išmanymas yra svarbus gydytojams odontologams bei burnos priežiūros specialistams, kadangi pa-

kaip išvengti komplikacijų, turime reguliariai atnaujinti žinias“, - įsitikinusi J. Žekonienė.

Be to, anot jos, susidurdami su įvairiomis pacientų grupėmis ir užmegzdami su jais glaudų kontaktą, odontologai turi galimybę pacientams daryti įtaką dėl bendros sveikatos patikros, užsiimti profilaktikos sklaida: „Su pacientu susidurdami kas pusmetį ar metus, galime patikrinti ne tik jų dantis, bet ir paklausti, kaip jis jaučiasi, valgo, miega. Nukreipti reikiamiems tyrimams: kraujo spaudimo, cukrinio diabeto kontrolės, širdies ir kraujagyslių ligų profilaktikos.“

Be gydytojų odontologų, gydytojų odontologų specialistų, burnos priežiūros specialistų, konfe-

GYDYTOJA, VEIDO IR ŽANDIKAULIŲ CHIRURGĖ OTILIJA KUTANOVAITĖ:

- Iš pusės gydytojų odontologų atsiųstų pacientų pasitvirtina diagnozė, kad tai yra piktybinis navikas.

Odontologas, šeimos gydytojas ir otorinolaringologas yra tie specialistai, kurie dažniausiai įtaria vėžį ir yra pagrindiniai diagnostai.

sveikatos priežiūros specialistus

KOMENTARAS:

Sveikatos apsaugos ministerijos Pirminės Sveikatos priežiūros, odontologijos ir medicininės reabilitacijos skyriaus atstovė

Jolita Jukniėnė:

- Vertiname bendradarbiavimą su Odontologų rūmais, kadangi jie ne tik kelia opias problemas, bet ir padeda jas spręsti, dalyvauja diskusijose. Be tokios glaudžios bendruomenės negalėtume sparčiai judėti į priekį, kaip judame dabar. Odontologų rūmams ministerija yra įjungusi „žalią šviesą“, tad stipriai palaikome pastarųjų indėlį į bendrą pacientų sveikatą. ■

asmenys, vis dažniau randasi jaunų, trisdešimties metų, pacientų, kuriems burnos vėžį sukelia žmogaus papilomos virusas. Net apie 20-25 procentams žmonių rizikos veiksniai taip ir nėra nustatomi.

džiui, kai hemoglobino rodikliai siekia mažiau šimto, odontologinės intervencijos skubėti daryti nereikėtų“, - saugiklius vardijo profesorius. Jis akcentavo asmeninį domėjimąsi ir specialistų dalyvavimą kongresuose, kas ypač plečia ir augina specialistų kompetenciją.

Gydytojas anesteziologas reanimatologas prof. dr. Andrius Macas, konferencijos dalyviams aiškines apie ūmaus ir lėtinio skausmo medikamentinę kontrolę, atkreipė dėmesį, kad visų svarbiausia užduotis - skausmą diagnozuoti, taip pat nustatyti jo priežastį. Mat specifiniam skausmui taikomas specifinis gydymas. Taip pat svarbu įvertinti paciento gretutines ligas, organų būklę, gyvybinius rodiklius.

„Sudėtingo skausmo diagnostika - ypač sudėtinga. Tačiau paprastam skausmui įvertinti nepakanka vien paciento atsakymo - skauda arba ne. Svarbu įvertinti, kiek skauda, ir kaip skausmą vertinti dienos bėgyje, ūmios ligos etapu.

Blogas skausmo įvertinimas yra pagrindinė problema jį valdant. O odontologijoje pirmos dvi gydymo paros yra ūmiausios, kai reikėtų skausmą vertinti“, - aiškino prof. A.Macas. Negydomas ūmus skausmas, pasak lektoriaus, turi didelę riziką virsti lėtiniu, dėl ko nukenčia paciento psichologinė būklė, paveikiama ir artimųjų nuotaika.

ŠEIMOS GYDYTOJAS PROF. DR. VYTAUTAS KASIULEVIČIUS:

„Prieš atliekant svarbų odontologinį tyrimą, bendras kraujo, reaktyvus baltymas ir eritrocitų nusėdimo greitis, gydytojams odontologams yra „hitas“, ką reikėtų žinoti. Šie rodikliai apie tuometinę paciento būklę apsprendžia daugiausiai, kadangi parodo apie galimą uždegimą.

Dantų šepetėlis, skirtingos pastos, edukacinė knygelė ir lipdukai dovanų - dar viena džiuginanti paspartis. Atskiras „ačiū“ ir mokytojams, kurie atveda vaikus į šiuos renginius“, - išpūdziais dalinosi tądien mažųjų lektorėmis virtusios odontologijos studentės.

Rinkos naujienos - kaip ant delno

Odontologų rūmų tarybos narė Santa Miežinienė teigė į konferenciją atvykusi pasisemti bendrųjų žinių.

Šįkart jos akį patraukė tema apie medikų perdegimą ir kaip suvaldyti stresą.

„Odontologo darbas yra visapusiškai sudėtingas: susiduriame su įvairiomis pacientų nuotaikomis, o darbui atiduodame visą save, tad neretas perdegas“, - pasakojo aktyvi kongreso dalyvė.

Kas dvejus metus vykstantis odontologų kongresas „Baltic Days Of Dentistry“ neabejotinai tampa ir vieta draugėn susiburti dideliame bendraminčių būriui. S. Miežinienė sako, kad ne mažiau svarbi konferencijų prasmė - susitikti su kolegomis, kurso draugais.

„Čia susitinkame ir su tais, kurių nematėme kelerius metus, susipažįstame su naujais kolegomis, mezgame naujus ryšius“, - sako ji.

Be vykstančių pranešimų, renginio dalyviai mieliai domėjosi odontologijos rinkos naujovėmis.

„Parodose visada laukiame ir naujovių, kur turime galimybę laisvai prieiti prie prekybos atstovų, demonstruojančių naujusias medžiagas, įrangą. Kasmet lieku nustebinta“, - pasakoja S.Miežinienė.

„Odontologų rūmai daug dėmesio skiria mūsų kvalifikacijai, kadangi beveik visi Lietuvoje vykstantys renginiai odontologams yra organizuojami būtent jų.

Nemažai važinėdami po užsienio konferencijas galime pasidžiaugti, kad Lietuvoje turime ne mažesnę žinių bagažą.

ODONTOLOGŲ RŪMŲ SPECIALISTAS TARPTAUTINIAM BENDRADARBIAVIMUI BRONIUS EINARS:

Kalbėdami apie ligų profilaktiką, turime galimybę pateikti platesnį vaizdą, sutelkti didesnę specialistų būrį, kurie padeda priimti teisingus sprendimus. Ne be reikalo šiųmetė konferencijos programa - holistinė. Galime pasidžiaugti, kad Odontologų rūmai turi sukaupę nemenką specialistų aktyvą.

Odontologų rūmų bendruomenė demonstruoja aukštą lygį, o Lietuvos specialistus vertina užsieniečiai.

Dantų į tėvynę grįžta gydytis ir iš Anglijos, ir iš Šveicarijos“, - aukšta specialistų kompetencija ir Odontologų rūmų veikla džiaugėsi kongreso dalyvė gydytoja odontologė iš Kauno Roberta Puidokaitė ir Simona Matulaitienė. ■

VILNIAUS UNIVERSITETO LEKTORĖ, ODONTOLOGŲ RŪMŲ TARYBOS NARĖ GYDYTOJA PERIODONTOLOGĖ JŪRATĖ ŽEKONIENĖ:

- Su pacientu susiduriami kas pusmetį ar metus, galime patikrinti ne tik jų dantis, bet ir paklausti, kaip jis jaučiasi, valgo, miega. Nukreipti reikiamiems tyrimams: kraujo spaudimo, cukrinio diabeto kontrolės, širdies ir kraujagyslių ligų profilaktikos.

Atpažinti ir tinkamai malsinti skausmą

Šeimos gydytojas prof. dr. Vytautas Kasiulevičius įsitikinęs, jog gydytojams odontologams būtina domėtis visomis sveikatos priežiūros naujovėmis, lankyti renginius, bendradarbiauti ir dalintis informacija su kitos srities kolegomis - ypač šeimos, vidaus ligų gydytojais, taip pat gydytojais infektologais.

Jis aptarė kraujo laboratorinių tyrimų interpretacijos svarbą ir sudėjo akcentus, ką svarbu apie tai žinoti būtent gydytojams odontologams.

„Prieš atliekant svarbų odontologinį tyrimą, bendras kraujo, reaktyvus baltymo ir eritrocitų nusėdimo greitis, gydytojams odontologams yra „hitas“, ką reikėtų žinoti. Šie rodikliai apie tuometinę paciento būklę apsprendžia daugiausiai, kadangi parodo apie galimą uždegimą. Vis dėlto apie paciento riziką intervencijai gali pasakyti daugybė tikslinių tyrimų. Pavyz-

Dėmesys vaikų edukacijai

Smagioji kongreso dalis - edukacija vaikams. Jau trečią kartą Odontologų rūmai inicijuoja Vilniaus miesto mažiesiems moksleiviams nemokamas interaktyvias pamokas apie burnos sveikatos išsaugojimo principus.

Šiose pamokose dalyvavo per 170 pradinių klasių moksleivių iš keturių skirtingų Vilniaus mokyklų.

Pamokų metu vaikai ne tik sužinojo pagrindinius burnos priežiūros principus, bet ir patys išbandė dantų valymo technikas, žaidė interaktyvius žaidimus, skirtus burnos sveikatai, draugiškiems maisto produktams pažinti, dalinosi žiniomis apie burnos priežiūrą ir drąsiai uždavinėjo klausimus.

Moksleivių būrį atvedusi Vilniaus kunigaikščio Gedimino progimnazijos mokytoja Stasė Žabienė tikina, kad tokių edukacijų vaikai visada laukia su džiaugsmu. Pramoga tampa jau vien išsiruoti už mokyklos ribų.

„Gavome daug geros informacijos. Sveikiname tokias iniciatyvas. Nors mūsų mokykla aktyviai dalyvauja įvairiose sveikatos profilaktikos programose, ši paliko didelį išpūdį. Patiko tiek man, tiek vaikams. Pusvalandis praskriejo žaibiškai“, - sakė trečiokų mokytoja.

Moksleiviai gavo ir užduotį - parnešti žinutę tėvams: vaikams padėti valyti dantis suaugusieji turi iki dvylikos metų.

Paskaitas vaikams vedusios Kauno kolegijos burnos higienos studentės Karolina Talalienė ir Gintarė Grežekienė sakė likusios nustebintos gausiomis vaikų žiniomis apie dantų priežiūrą ir burnos sveikatą. Anot jų, daugelis moksleivių galėjo atsakyti ir į specifinius klausimus, susijusius su burnos sveikata. Tiesa, daugelis jų jau turi éduonies paveiktus ir gydytus dantis.

„Nuostabu, kad Odontologų rūmai skiria dėmesį tokioms iniciatyvoms. Tai puiki paskata vaikams rūpintis savo dantimis.

Jau trečią kartą Odontologų rūmai inicijuoja Vilniaus miesto mažiesiems moksleiviams nemokamas interaktyvias pamokas apie burnos sveikatos išsaugojimo principus. Šiose pamokose dalyvavo per 170 pradinių klasių moksleivių iš keturių skirtingų Vilniaus mokyklų.

Apdovanojimai

Jubiliejinėje „Auksinių krivūlių“ įteikimo šventėje – laurai M.Sinkevičiui

Vilniuje įvairiose srityse labiausiai pasižymėjusioms savivaldybėms įteiktos bronzinės „Auksinių krivūlių“ statulėlės – svarbiausieji savivaldų metų apdovanojimai.

„Auksinės krivulės riterio“ vardą šiemet pelnė triskart į sceną apdovanojimo atsiimti žengęs LSA prezidento pareigas 2019-2023 m. ėjęs Jonavos rajono savivaldybės meras Mindaugas Sinkevičius. Taip pat jis pelnė Vidaus reikalų ministerijos įsteigtą nominacijos „Už civilinės saugos stiprinimą“ krivūle.

Jubiliejinį, dvidešimtą, kartą savivaldybėms įteikti svarbiausi metų apdovanojimai – „Auksinės krivulės“. Į sceną atsiimti įvertinimo triskart žengė Jonavos rajono savivaldybės meras Mindaugas Sinkevičius.

Greta Vanagienė

Lietuvos savivaldybių asociacijos (LSA) rengiamų „Auksinių krivūlių“ apdovanojimų statulėlės savivaldybių vadovams įteikė visų keturiolikos šalies ministerijų, Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje, Lietuvos verslo konfederacijos bei Lietuvos pramoninkų konfederacijos atstovai.

„Pirmąjį supratimą apie tai, kaip veikia valstybė, dažniausiai įgyjame vietos lygmeniu – savivaldybėse. Jose priimami ir įgyvendinami sprendimai yra arčiausiai žmonių ir labiausiai matomi. Būtent todėl savivaldybėse tokia svarbi lyderystė, idėjos, efektyvus jų įgyvendinimas ir pastangos, kurios neapsiriboja vien pareiga – tuo ir pasižymi šiemet labiausiai įvertintos savivaldybės“, – teigė LSA prezidentas Audrius Klišonis.

Sveikatos apsaugos ministerijos nominacija „Už inovatyvius sveikatos valdysenos sprendimus regionuose“ „Auksinė krivulė“ atiteko Pakruojo rajonui.

„Be sveikatos negali padaryti gerų darbų. Įsiklausėme į žmonių norus ir lūkesčius, su jauduliu laukėme rezultatų įvertinimo, kuris yra puikus“, – džiaugėsi apdovanojimą atsiėmęs meras Saulius Margis, dėkodamas, kad darbai liko pastebėti.

„Už iniciatyvas kurti saugesnę visuomenę ir svarų indėlį į resocializaciją“ krivūle Alytaus miesto savivaldybei skyrė Teisingumo ministerija.

„Už reikšmingą indėlį į sveikatai palankią mitybą darželiuose, skatinant vietinių, pagal kokybės sistemas pagamintų maisto produktų ir žaliavų naudojimą“ nominaciją, kurią įsteigė Žemės ūkio ministerija, pelnė Lazdijų ra-

jono savivaldybė. Ją atsiėmė merė Ausma Miškinienė.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos įsteigtą nominaciją „Už išvystytą infrastruktūrą, pritaikytą fiziniam aktyvumui ir sportui“ šiemet iš ministrės Ramintos Popovienės rankų atsiėmė Birštono savivaldybės merė Nijolė Dirginčienė.

„Auksinės krivulės riterio“ vardą šiemet pelnė triskart į sceną apdovanojimo atsiimti žengęs LSA prezidento pareigas 2019-2023 m. ėjęs Jonavos rajono savivaldybės meras Mindaugas Sinkevičius. Taip pat jis pelnė Vidaus reikalų ministerijos įsteigtą nominacijos „Už civilinės saugos stiprinimą“ krivūle.

Savivaldybių atstovų pasveikinti atvyko ir prezidentas Gitanas Nausėda, Seimo Pirmininkas Juozas Olekas, premjerė Inga Ruginienė. ●

Sveikatos apsaugos ministerijos nominaciją „Už inovatyvius sveikatos valdysenos sprendimus regionuose“ Pakruojo rajonui merui Sauliui Margiui įteikė sveikatos apsaugos ministrė Marija Jakubauskienė.

Už reikšmingą indėlį į sveikatai palankią mitybą darželiuose, skatinant vietinių, pagal kokybės sistemas pagamintų maisto produktų ir žaliavų naudojimą“ nominaciją, kurią įsteigė Žemės ūkio ministerija, pelnė Lazdijų rajono savivaldybė. Ją atsiėmė merė Ausma Miškinienė.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos įsteigta nominacija „Už išvystytą infrastruktūrą, pritaikytą fiziniam aktyvumui ir sportui“ – Birštono savivaldybės merės Nijolės Dirginčienės rankose.

„Už iniciatyvas kurti saugesnę visuomenę ir svarų indėlį į resocializaciją“ krivūle Alytaus miesto savivaldybei skyrė Teisingumo ministerija.

V.Čmilytė-Nielsen: reforma visiškai neatlaiko kritikos

„Privataus sektoriaus išstūmimas ir demonizavimas sveikatos apsaugos srityje, manau, yra perdėtas, nes privatus sektorius pacientui suteikia galimybę rinktis, šiek tiek greičiau gauti paslaugą“, – sako Liberalų sąjūdžio frakcijos seniūnė, praėjusioje kadencijoje buvusi Seimo pirmininke Viktorija Čmilytė-Nielsen, neslėpdama, kad ją neramina dabartinių valdančiųjų vykdoma sveikatos politika.

Lietuvos SVEIKATA INTERVIU

- Rugsėji į frakciją kvietėtos sveikatos apsaugos ministrę Mariją Jakubauskienę ir turėjote galimybę jai tiesiogiai užduoti rūpimus klausimus. Ar ministrės atsakymai jus tenkino?

- Ne paslaptis, kad oponuojame sveikatos apsaugos ministrės politikai. Ne jai, kaip asmenybei, o ministerijos sprendimams, konkrečiai – sveikatos apsaugos reformai, sprendimams dėl priemonių naikinimo. Ne kartą esame kvietę ją į frakciją, diskutavę ir apie šios konkrečios reformos vykdymą, apie poveikio vertinimą. Kiekvienas toks susitikimas turėtų atsakyti į kylančius klausimus, bet klausimų palieka dar daugiau.

Tarkime, paskutinio susitikimo metu, o nuo jo praėjo beveik trys savaitės (pokalbis vyksta biudžeto projekto pateikimo išvakarėse – aut. past.), paprašėme poveikio vertinimo, kurį atliko SAM, ir kuriuo būtų pagrįsta reforma.

- Ministerija viešai tvirtina, kad jie poveikio vertinimą atliko.

- Jie teigia, kad tokį turintys. Tai ir buvo vienas pagrindinių klausimų, kurį aptarinėjome: kuo vadovaudamasi ministrė teigia, jog, priėmus šiuos pakeitimus, trumpės eilės pas gydytojus; arba kad sveikatos priežiūros paslaugų kokybė gerės; arba, kad medikai neemigruos.

Daug yra teiginių, dėl kurių ginčytis gali ilgai, bet reikia turėti tam tikras prognozes, skaičius. SAM teigia, kad vidiniui vertinimui buvo atliktę, bet iki šiol – šiandien sueina 20 darbo dienų terminas – nesame jų gavę. Kelis kartus frakcijos atstovai skambino į ministeriją, klausė, kada juos gausime ir vis sulaukdavo atsakymo, kad dar vyksta vizualus apipavidalinimas. (Šypsosi.)

Tai verčia manyti, kad tie dokumentai yra, švelniai tariant, silpnoki... Tikiu, kad ministrė nemelavo ir jie tikrai yra, bet jei šie būtų buvę įtaigūs, matyt, juos būtume gavę pačią pirmą dieną.

Paskutinio susitikimo su sveikatos apsaugos ministre metu buvo karšta diskusija, sakytčiau, net ideologinė. Ministrė teigė, kad per pastaruosius du dešimtmečius buvo tik griauinama sveikatos apsaugos sritis, kad socialdemokratų ministrai mėgino ją taisyti, bet nesėkmingai, ir štai dabar esą yra paskutinis mūsų, kada galima būtų ją pataisyti.

Su tokiu vertinimu nesutinku, nesutinku ir mūsų frakcija. Privataus sektoriaus išstūmimas ir demonizavimas taip pat ir sveikatos apsaugos srityje, manau, yra perdėtas, nes privatus sektorius pacientui suteikia galimybę rinktis, šiek tiek greičiau gauti paslaugą.

Man atrodo, kad dabartiniai sprendimai patys pavojingiausi,

“

Yra dar vienas svarbus momentas – gydytojai, kurie šiandien didesnę dalį laiko dirba privačiose klinikose. Manyti, kad tik užkirtus galimybę ten dirbti jie visi pereis į viešąjį sektorių, yra ganėtinai naivu.

nes jie nepalies, kaip bandoma sakyti, turtingiausio sluoksnio. Jie yra nutaikyti į vidurinį visuomenės sluoksnį, kuris šiandien turi galimybę šiek tiek primokėti už paslaugas, bet, priėmus tokius pakeitimus, eis į bendrąją eilę. Bendroji eilė tik ilgės, o 3-5 procentai gyventojų, kurie dabar gali sau leisti mokėti visą kainą nuo pirmojo cento, jie, be jokios abejonės, tokią galimybę ir toliau turės. Su sveikatos apsaugos ministre kalbėjome, kad yra šio tokio dvišalio, tvirtinant, jog nebus galimybių primokėti už paslaugas. Didžiosiose ligoninėse VIP paslaugos išlieka ir jos niekur nedings.

- Prezidentūra ministerijos projektą dėl priemonių naikinimo, regis, palaiko.

- Ką iš prezidento girdėjau prasidebant rudens sesijai, kad, viena vertus, yra šio toks sveikatos reformos palaikymas, kita vertus, taip pat buvo išreikšta abejonė dėl to, ar būtent tokia reforma pasieks tų tikslų, kurie yra deklaruojami.

Nes yra dar vienas svarbus momentas – gydytojai, kurie šiandien didesnę dalį laiko dirba privačiose klinikose. Manyti, kad tik užkirtus galimybę ten dirbti jie visi pereis į viešąjį sektorių, yra ganėtinai naivu. Šiandien konkurencija vyksta ne tik tarp didmiesčių ir mažesnių miestelių Lietuvoje, bet dėl gerų ekspertų, medikų, netgi slaugytojų konkuruojama ir ES mastu, ir su kaimyninėmis šalimis. Kiekvieną kartą, kai kokia nors tvarka yra liberalizuojama kaimyninėje šalyje, pavyzdžiui, Latvijoje, kalbant apie pagalbinių

apvaisinimo paslaugas, automatiškai ir pacientai ten važiuoja, ir medikai ten dirba.

- O kaip vertinate Orintos Leiputės teikiamas pataisas, kuriomis siekiama valstybės lėšomis padidinti ruošiamų gydytojų skaičių, bet ši papildoma dalis būtų ruošiamą dirbti tik regionuose?

TRUMPAS DOSJĖ

• Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio partijos narė, nuo 2019 m. pirmininkė.

• Nuo 2015 m. Lietuvos Respublikos Seimo ir jo Liberalų sąjūdžio frakcijos narė, 2018–2020 m. frakcijos seniūnė, 2020–2024 m. Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkė. ●

- Skeptiškai. Dar yra grįžtantis projektas dėl gydytojų rezidentų priverstinio dirbimo. Ką irgi vertinu blogai. O.Leiputės siūlymas, matyt, irgi neišspręstų problemas. Bet vėlgi grįšiu prie to, kad neturint duomenų, sunku spręsti dėl to, ko nesu išmatavęs. Skirtingose įstaigose etatų sistema komplikuoja ir neleidžia įvertinti, o kiekgi medikų turime iš tikrųjų. Nes norėdami spręsti problemą turime žinoti, ar medikų yra per mažai, ar per daug. Ar jų atlyginimai tikrai yra per maži? O gal kaip tik dideli? Nes šiandien žinome, kad medikas netgi regione gali uždirbti maž-

daug dvigubai trigubai daugiau už Seimo narį. O galbūt ir ne.

- Kalbant apie PSDF biudžetą, yra nuskambėję pasiūlymai, kad galbūt vertėtų dalį lėšų iš čia paimti sveikatos sektoriaus skylėms užlopyti. Sutiktumėte su tokiu pasiūlymu?

- Vertinu ne kaip atskirą pasiūlymą, bet kaip tendenciją, kuri mane neramina. Rezervai kaupiami krizinėmis situacijoms. Yra priežastis, kodėl jie yra, kodėl jie auginami – valstybė turi būti pasiruošusi tam tikriems sukrėtimams, nenumatytiems įvykiams nuo pandemijų iki hibridinių pavojų.

Mes šiandien gyvename laikotarpiu, kuris verčia galvoti apie neapibrėžtą rytojų. 2026 metai, kiek galima dabar spėti, nėra kokios nors didelės krizės metai. Vadinas, tai yra laikas, kai gali kaupti rezervą galimiems ateities pavojams.

Tad mano klausimas, kalbant tiek apie pensijas, tiek apie PSDF – kokios krizės akivaizdoje mes gyvename, kad reikėtų dabar mažinti mūsų pasirengimą ateities galimiems sukrėtimams? Manau, kad tai yra pakankamai trumparegiškas politinis ir ne visai sąžiningas žaidimas, kad pabūti labiau dosniais ateities sąskaita – tą būtina kritikuoti. Tai ne vien opozicijos darbas, bet ir pilietinė visuomenė turėtų aiškiai suvokti, kas yra daroma. Nes taip iš esmės mėginama papirkti rinkėjus, duodant tai, kas pasiskolinama iš saugesnės ateities. ●

KALBINO LAURA ADOMAVIČIENĖ

TVINKSNIS

PRITARĖ

Vyriausybė pritarė įstatymo pataisoms, kurios prisidės prie viešojo sveikatos sektoriaus stiprinimo, taip pat mažins pacientų eiles ir pacientų atskirtį.

Pasak sveikatos apsaugos ministrės Marijos Jakubauskienės, viešojo sektoriaus prioritizavimas, sudarant sutartis su Ligoninių kasomis leistų reikšmingai prisidėti prie Vyriausybės tikslų įgyvendinimo.

„Tai esminis svarbus žingsnis link viešojo sektoriaus stiprinimo ir sveikatos paslaugų prieinamumo gerinimo visiems Lietuvos gyventojams nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos ir ekonominių galimybių. Suteikiant prioritetą viešosioms įstaigoms teikti sveikatos paslaugas sprendžiami netolygumų ir eilių gauti gydymo paslaugas klausimai“, – teigia M.Jakubauskienė. ●

STUDENTAMS

Savivaldybėse iki 100 kilometrų atstumu nuo Astravo atominės elektrinės besimokantiems profesinio mokymo ir aukštųjų mokyklų studentams nuo pirmadienio atnaujinti kalio jodido tablečių receptai.

Kaip pirmadienį pranešė Ekstremalių sveikatai situacijų centras (ESSC), išrašyti nauji elektroniniai receptai kalio jodido tablečių galios 30 dienų nuo jų išrašymo datos, o nespėjus tablečių atsiimti, receptai dar kelis kartus bus atnaujinami iki metų galo.

Pasibaigus šiam terminui, nauji receptai nebebus išrašomi. ●

CENTRAS

Klaipėdos miesto savivaldybė pasirašė rangos sutartį dėl buvusio vaikų poliklinikos pastato Juozo Karoso gatvėje, 2027 metais planuojama atidaryti ilgalaikės vaikų priežiūros dienos ir reabilitacijos centrą.

Kaip pranešė savivaldybė, darbai turėtų trukti apie 13 mėnesių, o bendra kaina turėtų siekti 1,66 mln. eurų. Sutartis dėl pastato atnaujinimo pasirašyta su įmone „Simonta“. ●

TECHNOLOGIJOS

Sveikatos apsaugos ministerijos viceministras Danielius Naumovas teigė, kad netrukus gydymo įstaigose bus diegiamos išmaniosios technologijos, kurios leis šeimos gydytojui fotografuoti paciento akį ir siųsti nuotraukas akių gydytojams, tokiu būdu išvengti vizito pas oftalmologą ir dalį regos sutrikimų diagnozuoti anksčiau.

„Mes girdime, kad pas akių gydytojus tikrai eilės yra didelės ir tą problemą reikėtų spręsti. Vienas iš dalykų, ypač regionuose, mes suprantame, kad gydytojų stoka yra regione ir tą vaizdą padės išanalizuoti gydytojas iš didesnės ligoninės“, – trečiadienį teigė D.Naumovas.

„Taip bus iš dalies išspręstas eilių problemos, nes nereikės pacientui važiuoti pas oftalmologą, nereikės gydytojui skirti laiko apsilankymui, o tiesiog turės duomenis, turės nuotrauką ir galės padėti išspręsti kitam gydytojui problemą“, – teigė sveikatos apsaugos viceministras. ●

Šimtmetį mininti Jurbarko ligoninė

Jurbarko ligoninė. Architektas Karolis Reisonas.

„Pastatai, infrastruktūra, biudžetas – visa tai svarbu, bet svarbiausia yra žmonės, kuriantys istoriją ir tradicijas“, – sako Jurbarko ligoninės vyriausioji gydytoja Rūta Lukšienė. Tokia filosofija atsispindėjo ir ligoninės šimtmečio jubiliejaus šventėje – ceremonijoje didžiausias dėmesys buvo skirtas ne skaičiams, bet ligoninės veidą formavusiems žmonėms.

Jubiliejaus proga ligoninės bendruomenei įteiktos padėkos.

Rasa Kasperavičiūtė-Martusevičienė

Scenoje atgijo istorija

„Jurbarko ligoninei – šimtas. Tai yra ištisa epocha, ištisas amžius. Ir per tą amžių gydytojai čia buvo ne tik stebukladariai, bet ir menininkai improvizatoriai, gebantys išspręsti neįmanomas problemas“, – jautriais žodžiais vakarą pilnoje Jurbarko kultūros centro salėje pradėjo šventės vedėjai – LRT televizijos ir radijo laidų vedėja, muzikantė Gerūta Griniūtė ir iliuzionistas Antonas Lavrentjevas.

tuotą dviejų aukštų ligoninės pastatą, legendinio vyriausiojo gydytojo Povilo Perevičiaus pasodintą pušyną, kuriame vasarą ligoniai miego-davo specialiai pastatytuose name-liuose. Tuometė ligoninė buvo itin moderni – su centriniu šildymu, ventiliacija ir rentgeno aparatu, kuris tais laikais buvo tikra brangenybė. Atgyjančių fotografijų montažas sugražino į šiuos laikus – parodyti modernūs įrenginiai, naujas kompiuterinis tomografas, atnaujinti skyriai ir šimtmečio tradicijas tęsianti profesionali komanda.

R.Lukšienė pabrėžė, kad ligoninės istorija prasidėjo dar anksčiau nei prieš šimtą metų – jau carinės imperijos laikais buvo pastatai, kuriuose teikta medicininė pagalba, o iš sugriauto dvaro griuvėsių kilo Jurbarko ligoninė. „Ligoninėje dirbo be galo daug įvairių kūrybingų, talentingų, profesionalių, atsidavusių žmonių. Kiekvienas jūsų, kas dirbote, kas dirbate dabar ligoninėje – jūs esate to šimtmečio dalelė. Šią šventę galima priimti asmeniškai ir didžiuliu“, – kalbėjo vadovė.

Ji dėkojo savivaldybei už pagalbą ir mero palaikymą: „Ne kartą teko išgirsti iš gerbiamo mero: palauk, nebijok, tai galima išspręsti. Ir visuomet išsprendavome. Iššūkiai – sunkūs, bet jie užgrūdina ir keičia mus į gerą.“

Pagerbė buvusiems darbuotojams

Renginyje iškilmingai pagerbti buvę ligoninės darbuotojai. Į sceną plojimais pakviesta buvusi vyriausiojo gydytojo pavaduotoja medicinos reikalams, gydytoja pulmonologė Birutė Kazakevičienė. „Visas šimtmetis buvo skirtas gydyti žmones, suteikti jiems sveikatos. Medikai visada sakydavo: žmonėms reikia tarnauti kaip žvakė dega – iki sudegimo. Turbūt tai ir yra mediko įsipareigojimas“, – kalbėjo ji.

Pasveikintos buvusi Vidaus ligų skyriaus vedėja, vidaus ligų gydytoja Dalia Butėnienė bei buvusi vyriausiojo gydytojo pavaduotoja medicinai, gydytoja kardiologė Roma Pocienė. „Džiaugiuosi, kad dirbau šioje ligoninėje keturiasdešimt trejus metus. Linkiu jums visiems sveikatos – ne tik kardiologinės, bet visokeriopos: fizinės, dvasinės“, – linkėjo R.Pocienė.

Padėkos įteiktos buvusiam Chirurgijos ir ortopedijos traumatologijos skyriaus vedėjui, gydytojui ortope-

dui traumatologui Valerijui Zdornovui ir buvusiam Jurbarko ligoninės medicinos technikos inžinieriui Vytautui Duobai. Apdovanotos buvusi Vidaus ligų skyriaus vedėja, vidaus ligų gydytoja Violeta Ganusauskienė, buvusi Infekcinių ligų skyriaus vedėja, vidaus ligų gydytoja Onutė Makūnienė, buvusi Konsultacinės poliklinikos vyresnioji slaugytoja Rasa Karalienė.

Už nuopelnus pasveikintas buvęs Dantų protezavimo skyriaus vedėjas, gydytojas odontologas Jonas Levickis juokavo: „Mes, odontologai, nesame labai mėgstami, bet stengiamės, kiek turime sugebėjimų ir jėgų. Buvo malonu dirbti ligoninėje. Tai buvo mano trečia ar ketvirta darbovietė, bet šiame Nemuno krašte ir likau“.

Žadėjo paramą

Jurbarko rajono savivaldybės meras Skirmantas Mockevičius į sceną lipo su gausia palyda. „Tik komanda gali padėti komandai“, – šypsojosi meras.

„Ligoninė niekada nemiega, čia niekada negęsta šviesos. Čia visada daug iššūkių, – sudėtingas akimirkas prisiminė S.Mockevičius. – Ne kartą su vadove surėmę galvas ieškojome sprendimų. Ir juos radome. Kitais

“

JURBARKO RAJONO SAVIVALDYBĖS MERAS SKIRMANTAS MOCKEVIČIUS:

- Ligoninė niekada nemiega, čia niekada negęsta šviesos. Čia visada daug iššūkių. Ne kartą su vadove surėmę galvas ieškojome sprendimų. Ir juos radome. Kitais metais ligoninė atsinaujins – bus statomi nauji didžiuliai intensyvios terapijos ir skubios pagalbos pastatai.

Pabūti kartu ir paminėti ligoninės šimtmetį susirinko ne tik įstaigos buvusi ir esama bendruomenė, bet ir gausus būrys svečių: Seimo nariai, kitų ligoninių vadovai, aplinkinių savivaldybių atstovai, partnerių organizacijų delegacijos.

Vaidzo menininko Luko Čestovo parengtas montažas susirinkusiems leido pakeliauti laiku – ekrane viena po kitos keitėsi atgyjančios senos fotografijos. Prie sunkios būklės ligonių lovų pasilenkę susikaupę medikai, įtemptos akimirkos operacinėje, slaugytojų šypsenos guodžiant mažuosius pacientus, skyrių komandų šurmulyje stojant bendrai nuotraukai – gyvas liudijimas apie žmones, šimtą metų kuriančius Jurbarko ligoninės istoriją.

Meninis aktorių pasirodymas priminė ligoninės istoriją: scenoje atgijo 1925 metai, kai įkurtas pirmasis Lietuvoje plaučių ligų gydymo centras, priminta apie 1931-aisiais architekto Karolio Reisono projek-

Planuoja veržlią ateitį

Į sceną pakviesta Jurbarko ligoninės vyriausioji gydytoja Rūta Lukšienė nepaliko abejingų: atsistoję plojo savivaldybių atstovai, politikai ir medikų bendruomenė.

Ant scenos įstaigos vadovę pasitiko kolegės. „Jūsų vadovavimo stilius – tai empatijos ir profesionalumo sintezė. Ačiū jums, kad primenate, jog medicina – tai ne tik mokslas, bet ir širdies menas. Tikime, kad naujame šimtmečiuje, jums vadovaujant, mūsų įstaiga išliks tokia pati: kompetencijos eis šalia šilumos, o technologijos žengs koją kojon šalia empatijos“, – viso kolektyvo vardu vyr. gydytoją sveikino pavaduotoja medicinos reikalams Vaida Lukšienė.

„Pastatai, infrastruktūra, lėšos – jie svarbūs ir be jų mes negalime judėti į priekį. Bet visą ligoninės šimtmečio istoriją kūrė žmonės. Mūsų tikslas šiandien – juos parodyti ir pasveikinti“, – jaudulio nešlėpė vyriausioji gydytoja.

Ji prisiminė ir pandemijos išbandymus: „Covid-19 metu išgyvenome labai daug. Buvome paskirti atramine COVID ligonine, pacientai į Jurbarką judėjo ir iš Lazdijų, ir iš Kaišiadorių. Buvo tikrai sudėtingas laikas.“ Ji džiaugėsi, kad viskam pasibaigus pagaliau pavyko susirinkti didelei šventei.

Apie ligoninės ateitį R.Lukšienė kalbėjo pozityviai. Pradedami statyti nauji, erdvūs ir šiuolaikiški Priėmimo-skubios pagalbos ir Reanimacijos skyriai. Startuoja dienos psichiatrijos paslaugos projektas, kuris skatins pacientus nebijoti kreiptis dėl psichikos sutrikimų. Ligoninė yra rezidentūros bazė, galinti priimti šeimos, vidaus ligų, anesteziologijos-reanimatologijos ir chirurgijos rezidentus.

„Visuomet stengiamės eiti į priekį. Labai norime būti veržliu ir toliau teikti profesionalias, kokybiškas paslaugas pacientams“, – pabrėžė vyr. gydytoja.

Jurbarko ligoninės vyriausiąją gydytoją Rūtą Lukšienę sveikina Jonavos ligoninės direktorius Gediminas Ramanauškas negailėjęs padėkų: „Ačiū, vadove, už puikų darbą. Ačiū, mere, kad padedate išlaikyti ligoninę. Ačiū, Seimo nariai, kad matote jos perspektyvą.“

„Gerbė jos istoriją kūrusius žmones

SEIMO SVEIKATOS REIKALŲ KOMITETO PIRMININKĖ LINA ŠUKYTĖ-KORSAKĖ:

– Šimtas metų – tai visa epocha. Per šimtą metų ne vienoje šeimoje užaugo gydytojų kartos: seneliai, tėvai, anūkai. Matau, kad Jurbarko ligoninė turi gražią, stiprią bendruomenę, kuria tikrai gali didžiuotis.

metais ligoninė atsinaujins – bus statomi nauji didžiuliai intensyvios terapijos ir skubios pagalbos pastatai. Atsinaujins ilgalaikės priežiūros pastatas.“

„Jūsų visų darbas yra vardan žmonių, vardan kiekvieno jurbarkiečio“, – ligoninės bendruomenei dėkojo meras ir įteikė padėkas ilgamečiams darbuotojams: Reanimacijos-intensyvios terapijos ir operacinės skyriaus gydytojai anesteziologei reanimatologei Janinai Norkienei, Konsultacinės poliklinikos gydytojai neurologei Alinai Diržiuvienei, Reanimacijos-intensyvios terapijos ir operacinės skyriaus bendrosios praktikos slaugytojai Zitai Šimkutei, Klinikinės diagnostikos laboratorijos vedėjai medicinos biologei Leonidai Matusevičienei, Konsultacinės poliklinikos bendrosios praktikos slaugytojai Audrai Rožkienei, Palaikomojo gydymo ir slaugos skyriaus vedėjui, vidaus ligų gydytojui Česlovui Jonui Siauraisaičiui, Psichosomatinio skyriaus bendrosios praktikos slaugytojai Irenai Kazlauskienei.

Ypatingą padėką meras įteikė vyriausiojo gydytojo pavaduotojai medicinos reikalams V.Lukšienei ir pačiai vyriausiajai gydytojai R.Lukšienei – „už profesionalų ir atsakingą atsidavimą darbui, reikšmingą indėlį į Jurbarko miesto ir rajono gyventojų sveikatą bei gerovę, pastangas puoselėti įstaigos vertybes ir kurti tvarią, bendruomenės lūkesčius atitinkančią sveikatos priežiūros sistemą“.

Sveikino kolegos ir parlamentarai

„Tai, ką per pandemiją padarė Jurbarko ligoninė, buvo unikalų, – prisiminė LSMU Medicinos fakulteto dekanas prof. dr. Andrius Macas. – Kartais iš Jurbarko buvo prašoma nerealių dalykų. Ir Jurbarkas darė. Jūs išdrįsote rizikuoti savo gyvybėmis, išdrįsote investuoti į savo miestą. Ir investavote labai sėkmingai.“

„Labai svarbu turėti, kas sirgtų už jūsų ligoninę. Ir šie žmonės ser-

ga, – savivaldybės palaikymo svarbą pabrėžė profesorius. – O kai jie serga, miestas klesti. Tegul serga ilgai ir smarkiai“, – juokavo A.Macas.

LSMU Slaugos fakulteto prodekanė Kristina Berškienė kreipėsi į tyliuosius herojus: „Slaugytojai ir slaugytojų padėjėjai – jūsų rankose vaistai, gydantys kūną, bet taip pat jūsų rankose ir širdies šiluma, kuri gydo sielą. Linkiu visiems – ir slaugytojams, ir bendruomenės atstovams – širdies šiluma dalintis su Jurbarko miesto gyventojais“.

Ligoninės kolektyvą pasveikinęs Seimo narys Ričardas Juška įteikė ir dovaną – M.K.Čiurlionio paveikslą. „Kad šis Čiurlionio angelas globotų visus medikus, o medikai globotų mus, pacientus“, – linkėjo jis.

„Šimtas metų – tai visa epocha. Per šimtą metų ne vienoje šeimoje užaugo gydytojų kartos: seneliai, tėvai, anūkai. Matau, kad turite gražią, stiprią bendruomenę, kuria tikrai galite didžiuotis. Nuoširdžiausi sveikinimai“, – nuo scenos žodį tarė ir Seimo Sveikatos reikalų komiteto pirmininkė Lina Šukytė-Korsakė.

Rokiškio ligoninės vadovas Raimundas Martinėlis Jurbarko ligoninės bendruomenę sveikino Lietuvos gydytojų vadovų sąjungos vardu: „Linkime nepasiklysti reformos keliuose, pasiekti pačių geriausių rezultatų. Turint tokią palaikymo komandą – merą ir profesorių A.Macą – tikrai pasieksite geriausių rezultatų“.

„Visi, atvykę į ligoninę, laukia stebuklų. Ir tie dalykai įvyksta: jūs priverčiate plakti sustojusią širdį, išgydote plaučių uždegimą, sustabdote nepakeliamą skausmą. Tai maži dideli stebuklai. Ačiū, vadove, už puikų darbą. Ačiū, mere, kad padedate išlaikyti ligoninę. Ačiū, Seimo nariai, kad matote jos perspektyvą“, – kalbėjo Jonavos ligoninės direktorius Gediminas Ramanauskas.

Lietuvos gydytojų sąjungos prezidentas Liutauras Labanauskas įteikė

simbolinę dovaną – jauno dailininko autorinį darbą „Vėliavnešys“: „Gydymo įstaigą puošia ne pastatai. Gydymo įstaigą puošia joje dirbantys žmonės. Jūsų pirmatai iškėlė vėliavą prieš šimtą metų. Šimtą metų ją garbingai, keisdami, nešė. Ir štai atėjo šimtmetis, kada jūs tą vėliavą turėsite nešti toliau. Didelės sėkmės ir stiprybės.“

„Šiandieninės Jurbarko ligoninės kolektyvo tikslas yra lygiai toks pat,

LSMU MEDICINOS FAKULTETO DEKANAS PROF. DR. ANDRIUS MACAS:

– Tai, ką per pandemiją padarė Jurbarko ligoninė, buvo unikalų. Kartais iš Jurbarko buvo prašoma nerealių dalykų. Ir Jurbarkas darė. Jūs išdrįsote rizikuoti savo gyvybėmis, išdrįsote investuoti į savo miestą. Ir investavote labai sėkmingai.

kaip ir prieš šimtą metų – pagalba ir rūpestis pacientais. Šimtmečio proga siunčiame šimtą geriausių linkėjimų kelią į naują šimtmetį tiesiančiam jūsų kolektyvui“, – linkėjo Jurbarko pirminės sveikatos priežiūros centro vadovė Remigija Mencienė.

Pasveikinti atvyko ir Jurbarko švč. Trejybės parapijos klebonas Darius Auglys: „Ligoninė daro stebuklus. Esate tie gerieji angelai, pas kuriuos žmonės ateina, kai skauda. Jūs padedate įvykti neįmanomiems stebuklams. Sveikinu jus šv. Luko, medicinos darbuotojų globėjo, išvakarėse.“

Ne vieną sieną Jurbarko ligoninės Vaikų ligų skyriuje išpuošusi menininkė Rasa Grybaitė, Vinco Grybo memorialinio muziejaus vadovė, džiaugėsi artima įstaigų bendryste. „Labai daug dalykų mus riša: drauge švenčiame jubiliejus, o skulptorius V.Grybas artimai bendravo su tuometiniu ligoninės vyriausioju gydytoju Povilu Perevičiumi. Tai graži draugystė, – kalbėjo R.Grybaitė ir įteikė simbolinę dovaną – originalų dailininkės Daivos Kairevičiūtės, kuri neseniai įveikė onkologinę ligą, paveikslą: – Simboliškai norime pasakyti, kad menas irgi gydo.“

Sujaudino asmeninės istorijos

Netrukus scenoje nuskambėjo jautrios asmeninės istorijos, atskleidusios, kaip glaudžiai ligoninės istorijoje pynėsi žmonių likimai.

Rimas Perevičius, kurio giminaitis Povilas Perevičius kadaise vadovavo ligoninei, jaudinosi: „Laikau save ne tik jurbarkiečiu, laikau save ligoninės vaiku. Penkiolika pirmųjų gyvenimo metų praleidau ligoninės teritorijoje. Ten išmokau važinėti dviračiu, pradėjau eiti į mokyklą.“ Ligoninėje keletą dešimtmečių dirbo abu R.Perevičiaus tėvai. „Prisimenu plačius koridorius, eterio kvapą, kurį mama parsinešdavo grįždama po naktinių budėjimų. Esu išitikinęs, kad daktaras P.Perevičius būtų ypač patenkintas galėdamas matyti šią nuostabią šventę.“

Prisiminusi savo močiutę slaugytoją Gražiną Griniene G.Griniūtė susigraudino: „Vaikystės prisiminimai labai gražūs. Su močiute, sese, pusbroliu ir pusesere keliaudavome į ligoninę, apžiūrindavome instrumentus, močiutė mus vedžiodavosi koridoriais. Jos priratinta nebijau nei gydytojų, nei baltų pirštinių, nei baltų chalutų. Kiekvieną kartą, kai tenka užėiti pas gydytoją, prisimenu močiutę.“ Ji padovanojo ligoninei M.K.Čiurlionio muzikinį kūrinių, linkėdama gyvuoti ilgai ir gydyti su meile.

LSMU SLAUGOS FAKULTETO PRODEKANĖ KRISTINA BERŠKIENĖ:

– Slaugytojai ir slaugytojų padėjėjai – jūsų rankose vaistai, gydantys kūną, bet taip pat jūsų rankose ir širdies šiluma, kuri gydo sielą. Linkiu visiems – ir slaugytojams, ir bendruomenės atstovams – širdies šiluma dalintis su Jurbarko miesto gyventojais.

„Garbės žodis, ligoninėje esu sutikęs Gerūtos močiutę“, – su šypsena prisiminė didelę sekėjų armiją „YouTube“ kanale turintis visuomenininkas Skirmantas Malinauskas. Su renginio svečiais jis pasidalino prisiminimais apie senelį Juozą Malinauską, buvusį ligoninės vyriausiąją gydytoją.

„Kartais atrodė, kad darbas jam svarbiau negu šeima, negu anūkai. Jis tuo gyveno, jam tai buvo visas pasaulis. Sunkiai įsivaizduoju, kad kokia nors kita darbovietė galėtų duoti tiek, kiek ši ligoninė davė mano seneliui. Jūs jam visa tai suteikėte, ir aš esu labai dėkingas, – jaudinosi S.Malinauskas ir priminė medikams: – Sunkiau įsivaizduoti ką nors garbingiau, kilniau, negu gelbėti žmonių gyvybes. Kai einate į savo darbą, supraskite, kokia išskirtinė yra ši profesija.“

Šventę užbaigė grupės „Hiperbolė“ koncertas. Svečiai džiaugėsi, kad būtent šios grupės melodijos lydėjo ne vieną ligoninės istorijos dešimtmetį ir vis dar jungia skirtingų kartų medikus. ■

Močiutę slaugytoją Gražiną Griniene prisiminusi LRT televizijos ir radijo laidų vedėja, muzikantė Gerūta Griniūtė ligoninės bendruomenei skyrė M.K.Čiurlionio kūrinių.

Šventę užbaigė grupės „Hiperbolė“ koncertas. Svečiai džiaugėsi, kad būtent šios grupės melodijos lydėjo ne vieną ligoninės istorijos dešimtmetį ir vis dar jungia skirtingų kartų medikus.

Aistras keliančios pataisos iškeliavo į Seimo salę

Po savaitės pertraukos į Seimo Sveikatos reikalų komitetą grįžo priemonių naikinimo klausimas. Ir nors tai jau ketvirtasis posėdis, kuris komitete organizuojamas šiuo klausimu, aistros vis dar nerimsta. „Aš matau, kad važiuojate linksmiais kalneliais į Konstitucinį Teismą“, – posėdyje kalbėjo valdančiajai koalicijai priklausančios partijos „Nemuno aušra“ pirmininkas Remigijus Žemaitaitis.

Seime įstatymo pataisų projektai, kuriuose norima naikinti priemokas už gydymo paslaugas, apmokamas PSDF lėšomis, bus svarstomi dar šioje rudens sesijoje.

Laura Adomavičienė

Papildomo sąrašo nereikia

Šįkart už stalo Sveikatos apsaugos ministerijai (SAM) atsotavo viceministrai Skirmantas Krunkaitis ir Daniel Naumovas bei ministrės patarėjas Nerijus Černiauskas, kurie pristatė, kad praėjusį kartą teiktas Demokratų frakcijos „Vardan Lietuvos“ nario Lino Urmanavičiaus pasiūlymas neatitinka SAM vizijos.

„Lietuvos sveikata“ primena, kad paskutinį kartą svarstant priemonių naikinimo klausimą komiteto nariai pritarė L.Urmanavičiaus siūlymui iš dalies palikti galimybę pacientams primokėti už gydymo paslaugas, tik siūlyta, jog paslaugų kainų skirtumas ir apmokėjimo tvarką nustatytų Vyriausybė.

Iš dalies buvo pritarta O.Leiputės pasiūlymui įstatymo pataisų projektą papildyti sąlyga, kad pacientas, pageidaujantis gauti mokamas nemedicininio aptarnavimo paslaugas, turi raštu patvirtinti, kad atsisako valstybės apmo-

kamų nemedicininio aptarnavimo paslaugų, ir išreikšti pageidavimą gauti mokamas paslaugas.

Po pertraukos posėdyje dalyvaus N.Černiauskas pabrėžė, kad SAM nesutinka su galimybe palikti priemokas gydymo paslaugoms, kurios apmokamos iš PSDF lėšų, todėl L.Urmanavičiaus siūlymas nėra priimtinas.

„Mūsų tikslas yra mažinti netolygumus ir didinti galimybę, kad būtų vienodos sąlygos visiems pacientams. Medicinos priemonėms, kurios yra standartizuotos, kainų skirtumą suskaičiuoti lengva, komforto paslaugas žmogus bent pažįsta, kas tai yra, o asmeniui įvertinti paslaugą, kas yra geresnė ar blogesnė, problematiška. Todėl visą laiką kils konfliktai, nesusipratimai ir piktnaudžiavimo galimybė“, – SAM poziciją argumentavo ministrės patarėjas.

Viceministras S.Krunkaitis jam antrino, kad diskusijos dėl šio projekto tęsiasi pusmetį, Seimui teikiamos pataisos per šį laiką jau buvo koreguotos ir dabar teikiama variantas yra kompromisinis,

su baigtiniu medicinos priemonių bei paslaugų, kurioms lieka galioti priemokos, sąrašą.

„Mes galvojame, kad papildomas paslaugų sąrašas yra nereikalingas. Mes turime užbaigtą variantą, iki sausio 1 dienos reikia turėti baigtinį sąrašą priemonių ir komforto paslaugų – ir tiek žinių“, – tikino S.Krunkaitis.

Konstitucinio Teismo grėsmė

Balsavimu komiteto nariai nepritarė L.Urmanavičiaus pasiūlymui, tačiau čia įsiterpė aušrietis Remigijus Žemaitaitis, patardamas ruoštis, kas iš komiteto dėl šių pataisų priėmimo atstovaus Konstituciniame Teisme.

„Aš matau, kad važiuojate linksmiais kalneliais į Konstitucinį Teismą“, – nuomone dalijosi R.Žemaitaitis. Komitete šiuo klausimu nagrinėtas ir J.Sejoniėnės pasiūlymas, kuriuo prašyta palikti priemokas tam tikroms gydymo paslaugoms, kurioms teikti reikalingos inovatyvios technologijos.

„Suprantame, kad technologijos medicinos srityje vystosi grei-

“
Bet kokias Komiteto posėdžių salėje įsplieskusias diskusijas, galinčias pailginti klausimo svarstymo laiką, gnaužė tiek SAM atstovai, tiek ir valdančioje koalicijoje esantys komiteto nariai. Raginta nebegrįžti prie diskusijų, ar Valstybinės ligonių kasos nustatyti įkainiai už gydymo paslaugas atitinka realiais rinkos kainas, ir kiek žalos gali atnešti projektas, kuris, kaip teigiama Seimo Teisės departamento išvadoje, prieštarauja šalies Konstitucijai.

tai, o VLK direktorius yra ne kartą minėjęs, kad jie per metus gali peržiūrėti 20 paslaugų įkainius. Man atrodo, kad tai neatitinka realybės. Siūlau, kad tos priemonės būtų įtrauktos į sąrašą, kurį sudarytų Vyriausybė. O ateityje neabejotinai siūlysiu, kad tas sąrašas būtų peržiūrimas kartą ar du per metus“, – pasiūlymą pristatė J.Sejoniėnė, tačiau balsavimu komiteto nariai jam nepritarė.

Bet kokias posėdžių salėje įsplieskusias diskusijas, galinčias pailginti klausimo svarstymo laiką, gnaužė tiek SAM atstovai, tiek ir valdančioje koalicijoje esantys komiteto nariai. Raginta nebegrįžti prie diskusijų, ar Valstybinės ligonių kasos (VLK) nustatyti įkainiai už gydymo paslaugas atitinka realiais rinkos kainas, ir kiek žalos gali atnešti projektas, kuris, kaip teigiama Seimo Teisės departamento išvadoje, prieštarauja šalies Konstitucijai.

Rimas Jonas Jankūnas, kuris iki Seimo rinkimų buvo dviprasmiškai vertinamo Sveikatos teisės instituto, pasisakiusio prieš masinę

vakcinaciją nuo COVID-19, direktoriumi, posėdyje ragino nesuabsoliutinti Konstitucinio Teismo sprendimų.

„Puikiai suprantame, kad jie didžiule dalimi politizuoti. Jau susibūrusi ir laikinoji Seimo narių grupė, čia taip pat reikia galvoti, ką su tais dalykais daryti“, – kalbėjo R.J.Jankūnas.

Čia neišlaikė konservatorė J.Sejoniėnė: „Eilinį kartą viešas mėtymas akmenų į Konstitucinio Teismo daržą nedaro garbės šitam Seimui.“

Privalės atsiskaityti

Visgi teikiamas SAM pataisas dėl priemonių naikinimo pavyko papildyti dar vienu – Seimo narės konservatorės Giedrės Balčytės pasiūlymu. Juo prašoma, kad praėjus vieneriems metams nuo pataisų įsigaliojimo, SAM kas pusmetį turės teikti Seimo Sveikatos reikalų komitetui ataskaitą, kaip pasikeitė šalyje gydymo paslaugų prieinamumas. Analizė turėtų parodyti, kaip keičiasi pacientų laukimo pas gydytojus eilės, koks yra paslaugų pagal teritoriją prieinamumas bei kaip keičiasi skaitmeninių sveikatos paslaugų naudojimas. Kartu nurodoma, kad šioje analizėje turėtų būti matoma ir kaip keičiasi gydymo paslaugų prieinamumas pažeidžiamiausioms gyventojų grupėms.

Komiteto nariams siūlyta G.Balčytės pasiūlymui nepritari, esą toks reikalavimas būtų perteklinis, nes komitetas ir taip vykdo parlamentinę kontrolę, atsižvelgdamas į tuo metu vykstančias aktualijas. Visgi Seimo narės pasiūlymas įplieskė aršią diskusiją komiteto posėdžių salėje.

„Aš pritariu šitam (Seimo narės – aut. past.) pasiūlymui, nes prisimenu, kaip praėjusią kadenciją tyčiodavosi iš opozicijos ir mes nieko negaudavom. Kieno valdžia, kieno komiteto pirmininkas, su tuo ir dėlėjasi: noriu – tau teikiu, noriu – neteikiu. Ir tos patyčios buvo visus ketverius metus. Tai jeigu jūs galvojate, kad valdančioji dauguma būsite dar vieną kadenciją – tai aš truputį abejoju, reikėtų realiai žiūrėti. Pasiūlymas yra visiems naudingas, nepaisant to, kad jį teikia oponentai“, – argumentavo R.Žemaitaitis.

Jam pritarė ir J.Sejoniėnė, ragindama ir kitus komiteto narius palaikyti pasiūlymą.

„Juolab kad SAM pastaruju metu nedaug projektų teikia, tad pateikti informaciją komitetui, man atrodo, kad neapsunkintų jų darbo“, – komentavo J.Sejoniėnė.

Pasiūlymo nepalaikė O.Leiputė, kurios nuomone, informaciją SAM visuomet teikia, išskyrus vieną kartą, kai „Arūnas Dulkyks atsakė po keturių mėnesių“.

Daliai valdančiųjų parėmus Seimo narės konservatorės siūlymą, jam buvo balsų dauguma pritarta, tokiu būdu įpareigojant ministeriją duomenis privalomai teikti, jeigu bus pritarta pataisoms, naikinančioms priemokas už gydymo paslaugas, apmokamas PSDF lėšomis.

Seime pataisų projektai bus svarstomi dar šioje rudens sesijoje. ●

Svarstys, ar ilgiau mokėti subsidijas

Parlamentarai antradienį po pateikimo pritarė siūlymui dar dvejuis metais mokėti subsidijas darbdaviams už įdarbintus asmenis, kuriems nustatytas vidutinis nedarbingumas.

Tokioms Vyriausybės teiktoms Užimtumo įstatymo pataisoms pirmajame balsavime Seime pritarė bendru sutarimu.

„Tai užtikrins didesnę asmenų su negalia užimtumą“, – pristatydamą pataisais antradienį sakė socialinės apsaugos ir darbo ministrė Jūratė Zailskienė. Pataisomis siūloma darbdaviams iki 2027-ųjų pabaigos mokėti subsidijas, jei jie įdarbins žmones su 30-40 proc. darbingumu arba vidutiniu neįgalumu.

Anot Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, dabar tokią subsi-

diją galima mokėti trejus metus, tačiau dauguma tokių sutarčių su darbdaviais baigia galioti šiomet (1035). Todėl siūloma pratęsti terminą iki penkerių metų siekiant padėti žmonėms išsilaikyti darbo rinkoje. Taip pat siūloma leisti subsidijuoti ne tik neįgaliajam dirbti būtinius specialius įrenginius, bet ir kitas darbo priemones, pavyzdžiui, kompiuterinę įrangą. Būtų kompensuojama ir už jos pristatymą dirbantiems nuotoliu.

Darbdaviams šiuo metu kompensuojama 50-75 proc. darbo

užmokesčio už įdarbintus tokius žmones. Maksimali subsidijos suma siekia 1,5 minimalaus darbo užmokesčio (MMA).

Praėjusią savaitę Vyriausybė pritarė, kad MMA kitąmet didėtų 115 eurų, arba 11,1 proc. – iki 1153 eurų (iki mokesčių).

Ministerija skaičiuoja, jog subsidijoms kitąmet reikės 19,9 mln. eurų biudžeto lėšų.

Prie šio klausimo svarstymo Seimo posėdyje planuojama grįžti lapkričio 25 dieną. ●

Mobingo tvaikas Vilniaus miesto klinikinėje ligoninėje

Vilniaus miesto klinikinę ligoninę (VMKL) purto mobingo skandalas. Darbuotojų skundai dėl netinkamų darbo sąlygų bei apmokėjimo, žeminimo ir gąsdinimo jau yra nagrinėjami tiek Valstybinėje darbo inspekcijoje (VDI), tiek Vilniaus miesto savivaldybėje, kuri yra ligoninės steigėja.

Laura Adomavičienė

Verkiant trūksta medikų

Trejus metus nesėkmingai bandžiusiems kalbėtis su ligoninės administracija Vaikų skubios pagalbos, intensyvios terapijos ir konsultacijų skyriaus (VSPITKS) bei Vaikų intensyvios terapijos (VIT) skyriaus medikams trūko kantrybė - dar rugsėjo pradžioje jie su skundu kreipėsi į Seimo pirmininką Juožą Oleką, Sveikatos pasaugos ministeriją, Darbo inspekciją, Vilniaus miesto savivaldybę, Lietuvos gydytojų sąjungą bei Lietuvos medikų sąjūdį.

Skunde nurodoma, vos tik 2023 metais pasikeitė ligoninės administracija ir įstaigai ėmė vadovauti buvusi sveikatos apsaugos viceministrė Aušra Motiejūnienė-Bilotienė, darbuotojai bandė atkreipti vadovybės dėmesį į skyrių smukdančias problemas: medikų trūkumą ir būtinybę atnaujinti pasenusią įrangą, tačiau dialogą medikai vadina neproduktyviu.

Mat užuot priėmusi daugiau medikų į VIT skyrių, administracija lovų skaičių jame sumažino nuo 5 iki 2. „Esant indikacijoms, skyriuje gydoma ir daugiau nei du ligoniai, nors tuo metu pamainoje dirba vienas gydytojas ir viena slaugytoja. Slaugytojos padėjėja dažnai budi ne visą parą arba yra priverčiama dirbti ir VIT, ir Vaikų skubios pagalbos poskyryje - dviejose vietose vienu metu. Apie darbo pokyčius dažnai sužinoma tos pačios die-

„Lietuvos sveikata“ bandė susisiekti ir su ligoninės direktore Aušra Motiejūnienė-Bilotiene, kad ji pakomentuotų medikų rašte išdėstytus kaltinimus ligoninės administracijai, tačiau su ja susisiekti nepavyko.

nos ryte. Atvykus sunkios būklės pacientui (skyriuje gydomi sunkiai sergantys bei ūmiai apsinuodiję kūdikiai ir vaikai iki 18 metų - aut. past.), esamas personalo trūkumas apriboja teikiamos pagalbos greitį ir kokybę, sudaro galimybes atsirasti medicininiams ir techniniams klaidoms, kelia riziką paciento sveikatai ir gyvybei. Esant ne visai komandai, negalima užtikrinti kokybiškos vaiko gaivinimo procedūros“, - redakciją pasiekusiame skunde nurodo medikai.

Kaip į personalo trūkumą reaguoja ligoninės vadovybė ir skyriaus vedėja Violeta Radžiūnienė? Anot medikų, spaudžia juos dirbti papildomai, nereaguoja į skundus dėl pervargimo ir perdegimo. Jei medikas atsisako dirbti papildomai, jis, kaip teigiama, susiduria su psichologiniu spaudimu, grasinimais, kad blogės jo darbo sąlygos, jo niekas neišleis atostogų. Bet kartu administracija net derėtis nesutinka dėl papildomai išdirbtų valandų apmokėjimo viršvalandiniu tarifu. „Motyvacinės sistemos ir perspektyvos nebuvimas, psichologinis spaudimas lemia tai, kad skyriaus darbuotojai priverčiami ieškoti darbo kitose įstaigose, kur atlyginimas ir psichoemocinė atmosfera yra labiau motyvuojanti“, - skunde teigia medikai.

Skundžiasi administracija

Pažeidimų ir grasinimų medikai tikina sulaukę ir iš pačios ligoninės administracijos. Esą direktorės pavaduotojai Božena Markevič ir Darius Taminskas atvirai reiškia abejones skyriaus medikų kompetencija, naudoja menkinančią leksiką: „VIT galėtų dirbti bet kuris gydytojas“ arba „Skyriuje pacientams teikiamos ne intensyvios terapijos, o priežiūros paslaugos“. Medikų teiginius apie personalo trūkumą pavaduotojai esą ignoruoja, grąsina slaugytojams, kad šie po vieną bus kviečiami apklausai.

„Toks administracijos požiūris ir teiginiai žemina darbuotojus, jų savigarbą bei orumą, menkina atliekamo darbo svarbą. Dauguma skyriaus gydytojų dirba 20-30 metų, tad ypač skausmingai priima tokią nuvertinančią viešai formuojamą nuomonę. Nuolatinės įtampos fone daliai personalo kyta suicidinės mintys, kreiptasi psichologinės pagalbos“, - tikina medikai.

Jie kartu nurodo, kad administracija nereaguoja ir į pastabas dėl pasenusios įrangos, reiškiamas tiek žodžiu, tiek raštu. Didžiausias akibrokštas, kad vietoje to praėjusių metų rudenį buvo priimtas sprendimas pradėti remonto darbus Vaikų skubios pagalbos, intensyvios

terapijos ir konsultacijų skyriuje, nors šio patalpos ir baldai, anot medikų, buvo geros būklės.

„Remonto darbai iki šiol neužbaigti, dėl to nėra galutinai įrengta vaikų gaivinimo ir procedūrų patalpa. Šioje patalpoje dėl

nepaaiškinamų priežasčių buvo sumontuotas virtuvės baldų komplektas, neatitinkantis higienos ir gaivinimo patalpos reikalavimų (pakabinamos spintelės su indų

NUKELTA I 13P.

KOMENTARAS

Lietuvos medikų sąjūdžio pirmininkė

Auristida Gerliakienė:

- Ligoninės administracija gauna užduotį iš ministerijos įvykdyti planus turimais resursais, kurių realiai trūksta visur. Kartu administracija neturi žinių, nemoka

efektyviai vadovauti, nes žmonės, kurie gerai kažkur pasirodė, yra skiriami administruoti. Nėra normalaus konkurso, kur įvertintų svarbiausius našumo rodiklius. Taigi, žmogus pastatomas į situaciją, kurioje jis negali susitvarkyti. Retoje Lietuvos ligoninėje vadovas turi žinių, kaip tvarkytis konfliktinėse situacijose, kaip bendradarbiauti su ministerija, išsakant problematiką, nes drąsos neužtenka. Galiausiai darbuotojai įsivaizduoja, kad viską turi sutvarkyti administracija. Jie nesupranta ir net gilintis nenori, kaip veikia visa sistema, nes yra nepratę. Juk viskas nuleidžiama iš ministerijos administracijai ir administracija nuleidžia į apačią. Tokia primityvi vadyba pagimdo tokią situaciją. ●

Buvęs Utenos PSPC direktorius nuteistas pagrįstai

Buvęs Utenos pirminės sveikatos priežiūros centro (PSPC) direktorius Edvinas Ašoklis (nuotr.) pagrįstai nuteistas už tai, jog

siekdamas turtinės naudos sau ir sūnui piktnaudžiavo tarnybine padėtimi ir iššvaistė jam patikėtą ir jo vadovautos įmonės turtą - 1 tūkst. 172 eurus.

Tai antradienį galutine ir neskundžiama nutartimi patvirtino Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (LAT). Trijų teisėjų kolegija nusprendė, kad E.Ašoklio veiksmus žemesnės instancijos teismai kvalifikavo tinkamai.

E.Ašokliui skirta 20 tūkst. eurų bauda, jam ketverius metus atimta teisė dirbti valstybės tarnautoju. Ši bausmė palikta galioti, o nuteistojo advokato skundas atmetas.

LAT paskelbė, kad valstybės tarnautojui prilyginto asmens veiksmams, siekiant naudos sau ir sūnui, sukėlė didelę žalą.

„Toks akivaizdžiai neteisėtas elgesys, lėšas naudojant ne Utenos PSPC veiklos tikslams įgyvendinti, o savo ir artimo giminaičio asmeniniams poreikiams tenkinti, visuomenei sudarė klaidingą įspūdį apie viešosios įstaigos veiklą ir jos veikimo principus“, - paskelbė LAT.

Teismas įvertino ir tai, kad į nusikalstamų veikų padarymą buvo įtrauktas Utenos PSPC darbuotojas, taip pat tai, kad automobiliai per gana trumpą laiką tarpą - 2020

metų sausio-kovo mėnesiais - buvo remontuojami tris kartus, neteisėta veika buvo daroma COVID-19 pandemijos metu.

Šiais veiksmais didelė neturtinė žala buvo padaryta ne tik Utenos PSPC, bet ir Utenos PSPC steigėjai - Utenos rajono savivaldybei ir valstybei, Sveikatos apsaugos ministerijai.

Bylos duomenimis, E.Ašokliui susitarus su pavaldiniu Aimučiu Tumulavičiumi, autoservise buvo remontuojami direktoriaus sūnaus Kazimiero Ašoklio automobiliai BMW ir „Audi A3“. Tačiau, suklastojus dokumentus, buvo nurodyta, kad remontuoti Utenos PSPC tar-

nybiniai automobiliai ir sąskaitos apmokėtos šios gydymo įstaigos lėšomis. Be to, du kartus įsipilta kuro į minėtus automobilius.

Tyrimo duomenimis, į direktoriaus sūnaus automobilius kurą pylė šio centro darbuotojai ir pats K.Ašoklis, neteisėtai naudodamasis Utenos PSPC priklausančia elektroninio mokėjimo priemone - degalų pirkimo kortele.

A.Tumulavičius šioje byloje taip pat buvo nuteistas.

E.Ašoklis yra buvusios vyriausiosios šalies epidemiologės Loretos Ašoklienės sutuoktinis.

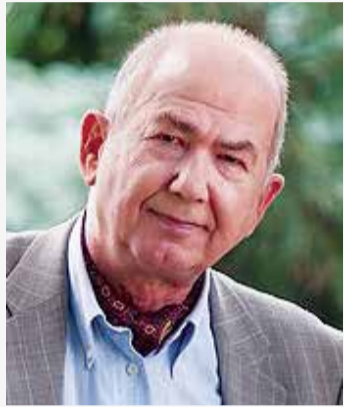
L.S. INF.

POŽIŪRIS

Kitoks spalvų pasaulis

Galiu drąsiai teigti: čia tikrai bus informacijos, kurią išgirsite pirmąkart. Bet tai nėra grynoji autorinė kūryba: faktai po trupinėlių iš visur rinkti, o autoriaus nuopelnas – tik juos susisteminti. Na, ir jus šiek tiek nustebinti.

Henrikas Vaitiekūnas

Ir Petro, ir Antano automobiliai yra juodos spalvos. Bet kai jie vienas šalia kito stovi, iškart matome – skiriasi. Ko čia stebėtis? Aštriaregių akys, sako, skiria iki 50-ties bet kurios spalvos atspalvių. O skaitmeninėje erdvėje jų – tūkstančiai. Beje, teigiama, kad grynai juodos spalvos (be mėlynos, rudos ar žalios priemaišų) apskritai nėra. O toliau – jau klausimėlis:

Kodėl daugelis moterų mėgsta raudoną spalvą, o raudonšvarkių vyrų laikai jau praeity? Mokslas aiškina: moterų genuose – dvi X chromosomos. Vyrų – tik viena. Todėl moterys įžiūri ir bordo, ir avietinę, ir raudonai-rudą, ir dar keliolika šios spalvos atspalvių. O jei vyrų paklausite, atsakys, kad tai – raudona. Ir viskas.

ką esate girdėję apie Vantablak (Vantablack)? Lietuviško atitikmens žodžiui nėra. Bet... ir tokios spalvos oficialiai nėra. Nors tai – pats juodžiausias juodos spalvos atspalvis, sugeriantis net 99,96 proc. šviesos. Tiesa, mokslo vyrai vadina tai ne spalva, o... medžiaga. (Jei imsitės gilintis, paaiškės, kad tai – tik kažkokie vertikalūs anglies nanovamzdeliai. Bet ar nuo to taps aiškiau?) „Išrado“ tą „spalvą“ indų kilmės Britanijos skulptorius A.Kapuras, ir jei kas nori ją naudotis, turi menininko leidimą gauti. Užpatentuota 2014-aisiais. Žiūrint į daiktą, padengtą Vantablak, atrodo, kad jis neturi trimačio pavaldalo – tiesiog panašu į juodą tuštumą. Bet užsižaidėme su ta juoda. Paieškoję paslapčių rasit ir kitoje spalvoje. Ar žinote, pavyzdžiui, jog maisto skonis tam tikra dalimi priklauso nuo lėkštės spalvos? Rudeninės depresijos jau priglaustiems pagelbės... tamsios spalvos indai. Nes jie kaupia, o po to ir išspinduliuoja vasaros energiją. Karštas šokoladas skanesnis būva, jei jis oranžiniame puodelyje. Beje, patariama vengti mėlyno (žydro) atspalvių lėkščių – jos esą gadina tarpusavio santykius. Tiesa, kai kas pietums ar va-

karienei specialiai renkasi juodus indus. Nes girdėjo, kad ši spalva mažina apetitą. Viena labiausia aptarinėjama, komentuojama ir prieštarinėjama – geltona spalva. Bet čia vėl užsiminsiu tik apie tas jos savybes, kurias galbūt esate pamiršę. Nors, iš vienos pusės, tai – saulės spalva, turi ji ir neigiamų konotacijų: tai – pavojaus, pavydo ir... radiacijos ženklas. Privalumai: aplinkos temperatūrą (mūsų įsivaizduojamą) geltona spalva gali padidinti net dešimt laipsnių. Ir dar sakoma, kad mąstymą ši spalva stimuliuoja. Be to, ji – viena labiausiai dėmesį atkreipiančių spalvų, todėl dažnai naudojama saugos žymėjimui. O nežinojote štai ko: spalva rekomenduojama mokytojams, nes skatina auditorijos dėmesį. Kiti mūsų pamiršti, bet mokslo įrodyti (na, gerai, beveik įrodyti) dalykai. Kodėl daugelis moterų mėgsta raudoną spalvą, o raudonšvarkių vyrų laikai jau praeity? Mokslas aiškina: moterų genuose – dvi X chromosomos. Vyrų – tik viena. Todėl moterys įžiūri ir bordo, ir avietinę, ir raudonai-rudą, ir

dažniausiai tai – moterys, turi ir ketvirtą kūgelių tipą. Vadinama tai tetrachromatija. Ir jei jūs su ta tetrachromatija gimėte, yra didelė tikimybė, kad galite atskirti ne tūkstančius, o net milijonus atspalvių. O dabar apibendrinsim. Kiekvienas mūsų spalvas mato savaip (vis kitaip). Hormonų ir nervų sistemos tyrimai rodo: spalvų supratimą nulemia dopamino (malonumų hormono) lygis. Įtakos turi ir asmenybės tipas, žinoma, ir gyvenimiškoji patirtis. Dar niuansas: spalvų „skonis“ gali keistis su amžiumi ir net nuotaika. Po šitokių teiginių jau priartėjome prie nedidelio egzamino: na, pabandykite iškart dabar – dar šito rašinio į šalį nepadėję – nupasakoti, kokia gi spalva yra purpurinė? Mokslo požiūriu – tokios spalvos nėra! Ji gaunama, derinant trumpų (mėlynų) ir ilgų (raudonų) bangų šviesą. Paprasčiau, lietuviškai tariant, purpurinis yra bendras terminas spalvoms, esančioms tarp raudonai-violetinės ir mėly-

dar keliolika šios spalvos atspalvių. O jei vyrų paklausite, atsakys, kad tai – raudona. Ir viskas. O ko nežinojote? To, kad raudona spalva pirmoji „išnyksta“ vandenyje, nes vanduo sugeria ilgesnes šviesos bangas. Todėl nardymo nuotraukose raudoni povandeniniai objektai atrodo pilki. Balta. Vizualiai sendina meno kūrinius. O senoviniai dažai (tie, su švino priemaišomis) ilgainiui tamsėja arba pagelsta. Todėl kai kurie seni paveikslai atrodo „šiltesni“ ir senesni, nei juo matė pats tapytojas. Taip filosofuoti galim be galo. Tačiau ar yra aišku, kodėl jūs mėgstate vieną spalvą ir ne už ką nesirinktumėte kitos? Ir kodėl iš mėlyno į rudą pakeistas TV orų pranešėjo kostiumas dalį žiūrovų ėmė erzinti? (Todėl, kad ruda spalva ekrane sendina. Ir stabdo dinamiką.) Bet platesnis atsakymas reikalauja ir platesnio žvilgsnio į spalvas. Žmogaus akys gali atskirti nuo milijono iki dešimties milijonų atspalvių. Skaičiais gal patikėsit po tam tikrų technologinių aiškinimų. Mūsų spalvų suvokimą lemia trijų spalvų receptoriai: vieni jautrūs raudonai šviesai, kiti – žaliai, tretieji – mėlynai. Visą spektrą sudaro šių trijų receptorių – tinklainės kūgelių – deriniai. Bet kai kurie žmonės,

nai-violetinės. Ir – įdomybė jūsų smalsumui patenkinti: senais laikais purpuro spalva buvo išgaunama iš retos jūros sraigės (murekso) sekreto. Vos keletui gramų spalvos prireikdavo tūkstančių moliuskų. Bet gamtoje savarankiškai neegzistuojančių spalvų (mes patys jas sukuriame savo galvoje) yra ne viena. Pavyzdžiui, rožinė. Tai ne kas kitas, o mūsų smegenys „sujungė“ raudoną ir violetinę, kurios bendrame spalvų spektre niekada nesusitinka. Dar didesnė maišalynė galvoje ištiks, jei sumanysit palyginti violetinę spalvą su purpurine. (Kai kas teigia, kad tai – BEVEIK ta pati spalva.) Paaiškinsiu: violetinė – mėlynos ir raudonos mišinys, kuriame daugiau mėlynos (ji – šaltesnė). Bet gi ir purpurinė iš raudonos ir mėlynos. Tik joje – daugiau raudonos. Daug kas iš paslaptingojo spalvų pasaulio dar liko neaprašyta. Bet gi nesu pamiršęs, kokiam laikraščiu tarnauju. Tad bent sakiniu kitu apie spalvas ir sveikatą: mėlyna ramina ir padeda užmigti, žalia (chirurgų chalatai) kuria ramybės pojūtį, raudona skatina kraujotaką (bet, kai per daug, kelia įtampą). Tad sugrįžimui prie spalvų temos vietos vis dar lieka... ●

Gyvuoja jau ketvirtą amžiaus

Sukakties proga pasveikinti asociacijos prezidentės Svetlanos Kulšis (priekyje) atvyko RPLC direktorė dr. Aušra Širvinskienė, Vilniaus filialo direktorius Giedrius Likatavičius, Kauno filialo direktorė dr. Loreta Stonienė, Klaipėdos filialo Psichosocialinio gydymo skyriaus vedėjas Aleksandras Slatvickis.

Šiomet ŽIV ir AIDS paveiktų moterų bei jų artimųjų asociacija „Demetra“ švenčia 25-erių veiklos metų sukaktį. Pasveikinti jos prezidentės Svetlanos Kulšis atvyko artimiausi asociacijos partneriai.

„Demetra“ veiklą pradėjo 2000-aisiais nuo žemo slenksčio paslaugų kabineto, kuris Vilniuje veikia ir šiandien. Pagrindinis asociacijos tikslas – mažinti ŽIV/AIDS plitimą, informuojant žmones, esančius padidintos rizikos užsikrėsti ŽIV, bei visuomenę, apie ligą ir efektyvią jos prevenciją, analizuoti ŽIV/AIDS paveiktų ir pažeidžiamų žmonių bei

jų artimųjų problemas, ginti ir atstovauti interesus valstybinėse institucijose, siekti integracijos į visuomenę.

Šiuo metu Lietuvoje yra 13 žemo slenksčio paslaugų kabinetų 11-koje šalies miestų. Juose, siekiant mažinti žalą, švirkščiamuosius narkotikus vartojantys, su kitomis priklausomybėmis susiduriantys žmonės gali gauti švirkštų keitimą, žaizdų perrišimą, asmens higienos, kitas paslaugas, pasitikrinti dėl ŽIV, hepatitų B ir C, sifilio, pasikonsultuoti dėl pagalbos galimybių. Visos paslaugos teikiamos anonimiškai ir nemokamai. ●

L.S. INF.

Dar viena paslauga jonaviečiams

Jonavos ligoninėje atliktos pirmosios akių vokų operacijos – dar viena nauja ir labai reikalinga paslauga rajono gyventojams. Procedūras Jonavoje atlieka prie ligoninės komandos prisijungusios patyrusios gydytoja oftalmologė-mikrochirurgė Viktorija Slavinskytė Pušklevič.

Pasak specialistės, akių vokų operacijos reikalingos pacientams, kenčiantiems nuo periferinių regos sutrikimų, vokų patologijų ar kitų būklių, kurios trukdo normaliai matyti. Tai – saugi ir veiksminga procedūra, galinti ne tik pagerinti regėjimo funkciją, bet ir suteikti norimą estetinį rezultatą bei geresnę gyvenimo kokybę.

„Procedūrą prilyginčiau apsilankymui pas stomatologą. Kai kurioms moterims tai netgi labiau panašu į vizitą pas kosmetologą,

SPA procedūrą. Žinoma, jautresniems pacientams, vaikams galime taikyti anesteziją“, – pasakoja gydytoja V.Slavinskytė Pušklevič.

Svarbu pabrėžti, kad akių vokų operacijos Jonavos ligoninėje finansuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF), todėl pacientams jos yra nemokamos.

Jonavos ligoninės vadovas Gediminas Ramanauskas džiaugiasi, kad ligoninė ir toliau stiprina savo komandą: „Džiaugiamės galėdami pasiūlyti dar vieną reikalingą paslaugą jonaviečiams. Dirbdami kartu su rajono savivaldybe nuolat stengiamės pritraukti jaunų talentingų specialistų, suteikti jiems visą reikalingą įrangą ir puikias darbo sąlygas, kad galėtume užtikrinti kuo daugiau sveikatos paslaugų arčiausiai pacientų namų.“

L.S. INF.

Veiklą pradėjo Santaros klinikos VAIKAMS

Buvusios Vaikų ligoninės integracija į Vilniaus universiteto Santaros klinikas po ilgų metų užbaigta. Čia atidarytas ir naujas Pediatrijos korpusas. Nuo šiol visas vaikams teikiamas paslaugas tėvai, socialiniai partneriai ras po vienu stogu – Santaros klinikose VAIKAMS. „Reikšmingas projektas smarkiai pagerins vaikų gydymo situaciją Lietuvoje“, – įsitikinęs Vilniaus universiteto rektorius prof. Rimvydas Petrauskas.

Greta Vanagienė

Nuo kūdikių iki paauglių

„Pediatrijos korpuso įkurtuvės – svarbus pasiekimas ne tik Santaros klinikoms, bet ir visai mūsų sveikatos sistemai. Šis korpusas – tai pažangos, profesionalumo ir bendro darbo simbolis. Jis rodo, kad investuodami į vaikų sveikatą, investuojame į Lietuvos ateitį. Čia susitinka tikėjimas ir pasitikėjimas – pacientų viltis bei medikų atsidavimas. Čia dirba geriausi, šviesiausi savo srities specialistai, o jų žinias kasdien lydi žmogiškumas, jautrumas ir atvira širdis. Ir kai šis rūpestis sugrįžta pacientų dėkingumu, tai tampa didžiausiu įvertinimu, kokį gali gauti žmogus, gydantis kitą žmogų,“ – kalbėjo sveikatos apsaugos ministrė Marija Jakubauskienė.

Pasveikinti vaikų gerovę puoselėjančios gydymo įstaigos komandos atvyko ir pirmoji šalies ponija Diana Nausėdienė. „Mums visiems be galo svarbu ir džiugu, kad nuo šiandien kiekvienai Lietuvos šeimai, susilaukusiai kūdikio, nesvarbu, ar sostinėje, ar nedideliame kaimelyje, prireikus reikiamos profesionalios pagalbos, galimybės gydytis bus suteikiamos ne bet kur, o šiuolaikiškame Pediatrijos korpuse, garantuojančiame aukščiausio lygio sveikatos priežiūros paslaugas“, – naujuoju 10 tūkst. kv. m. dydžio korpusu džiaugėsi ji.

Pasak Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų generalinio direktoriaus, Santaros klinikos VAIKAMS – tai paslaugų visuma, apimanti visą vaikų amžiaus spektrą – nuo kūdikių iki paauglių, nuo skubios pagalbos iki reabilitacijos, nuo pirmųjų ligos požymių iki visiško pasveikimo.

Santaros klinikų VAIKAMS atidarymo juostelę kirpo: (iš kairės) sveikatos apsaugos ministrė Marija Jakubauskienė, Seimo pirmininkas Juozas Olekas, pirmoji šalies ponija Diana Nausėdienė, Santaros klinikų generalinis direktorius prof. Tomas Jovaiša ir VU MF dekanas prof. Dalius Jatužis.

Santaros klinikos VAIKAMS – tai paslaugų visuma, apimanti visą vaikų amžiaus spektrą – nuo kūdikių iki paauglių, nuo skubios pagalbos iki reabilitacijos, nuo pirmųjų ligos požymių iki visiško pasveikimo.

Mobingo tvaikas Vilniaus miesto klinikinėje ligoninėje

ATKELTA IŠ IIP.

džiovinimo grotelėmis, pastatomos spintelės su buitinių šiukšlių rūšiavimo talpomis, kriauklė, virtuviniu vandens čiaupu). Darbuotojams nesutinkant su nauju projektu, prieštaraujant naujų baldų montavimo tikslingumui, baldai liko iš dalies išmontuoti. Administracijos darbuotojai teigė, kad procedūrinė patalpa įrengiama pagal naujausius standartus, o užsakyti baldai VIT skyriui per gerai“, – nurodoma skunde.

Keistų pirkimų, medikų teigimu, būta ir daugiau: įvairioms išvykoms ir komandiruotėms į užsienį, visažistų ir fotografų paslaugoms. „Visa tai vyksta pokalbių apie galimybių stoką kelti atlyginimus ir pritraukti naujus darbuotojus fone“, – dėmesį atkreipia medikai.

„Negaliu komentuoti“

„Idomu tai, kad dalis ligoninės darbuotojų priklauso Lietuvos gydytojų sąjungai, kurios Vilniaus rajono filialo pirmininkė yra Vilniaus miesto klinikinės ligoninės gydytoja akušerė ginekologė Viktorija Navickienė. Tačiau aiškėja, kad medikai su skundu apenkė jos vadovaujamą padalinį ir kreipėsi tiesiai į Lietuvos gydytojų sąjungą. Paklausta, kiek yra tiesos, kad ligoninės medikams sudaromos darbo sąlygos yra nepakeliamos ir įstaigoje vyrauja mobingas, ji patikino, kad šito komentuoti negalinti.

„Šitos informacijos aš nebuvau gavusi. Paskutinis (skundas – red. past.), kurį mes turėjome, tai buvo dėl medicinos aprangos ir visa tai administracija išsprendė. Pastaruoju metu skundų Lietuvos gydytojų sąjungos Vilniaus rajono

filialo atstovybei tikrai nebuvo. Mūsų ir elektroninis paštas pasiekiamas, ir telefonas, juolab kad dirbame toje pačioje ligoninėje, tai tokio akivaizdaus kreipimosi neturėjome.

(Kalbant apie darbo sąlygas – aut. past.) kiekvienas gali vertinti pagal tą skyrių, kuriame dirba. Kalbant apie mūsų Akušerijos-ginekologijos kliniką, sąlygos – viskas tvarkoje, neturiu kokių nors didelių pastebėjimų. Mobingo atvejų mūsų klinikoje nėra. O kas susiję su pediatrijos centru – negaliu kalbėti už kitus žmones“, – sakė ji.

„Lietuvos sveikata“ bandė susisiekti ir su ligoninės direktore Aušra Motiejūniene-Bilotiene, kad ji pakomentuotų medikų rašte išdėstytus kaltinimus ligoninės administracijai, tačiau su ja susisiekti nepavyko.

Pradėti tyrimai

Darbo inspekcijos raštu pateiktame atsakyme nurodoma, kad ligoninės medikų skundas gautas spalio 1 dieną ir jame skundžiama netinkamu vadovavimu, lėšų nepritraukimu, gydytojų ir medicininės įrangos trūkumu, psichologiniu smurtu bei išdirbtų viršvalandžių neapmokėjimu.

„Pažymime, kad didžioji dalis klausimų nėra priskirta VDI kompetencijai“, – pabrėžiama atsakyme.

Tačiau kartu nurodoma, kad šiuo metu inspekcija atlieka skundo tyrimą ir minėtos sveikatos įstaigos patikrinimą VDI kompetencijos ribose.

Paprašyta patikslinti, kiek anksčiau VDI yra gavusi skundų iš Vilniaus miesto klinikinės ligoninės darbuotojų, nurodo, kad 2024-2025

„Santaros klinikose kryptingai kuriama aplinka, kurioje paslaugos vaikams būtų sutelktos vienoje vietoje. Tai leidžia užtikrinti, kad mažieji pacientai ir jų šeimos gautų visapusę priežiūrą – nuo pirmųjų konsultacijų iki sudėtingiausio gydymo – šalia dirbant įvairių sričių specialistams“, – kalbėjo generalinis direktorius prof. Tomas Jovaiša.

Be to, Santaros klinikos VAIKAMS palatos pritaikytos ne tik mažiesiems pacientams, bet ir jų artimiesiems, tad šeima tampa neatsiejama gydymo komandos dalimi, galinčia aktyviai dalyvauti vaiko sveikimo kelyje.

Integracija vyko etapais

Vaikų klinikų gerovė kurta etapais: 2023 m. į naujas patalpas persikėlė Vaiko raidos centras, Vaikų konsultacijų poliklinika, Laboratorija, Pediatrijos centro dienos stacionaras ir Retų ligų koordinavimo centras. Vėliau po vienu stogu suburtos Vaikų fizinės medicinos ir reabilitacijos, Pediatrijos, Vaikų onkohematologijos bei Infekcinių ligų centrų komandos.

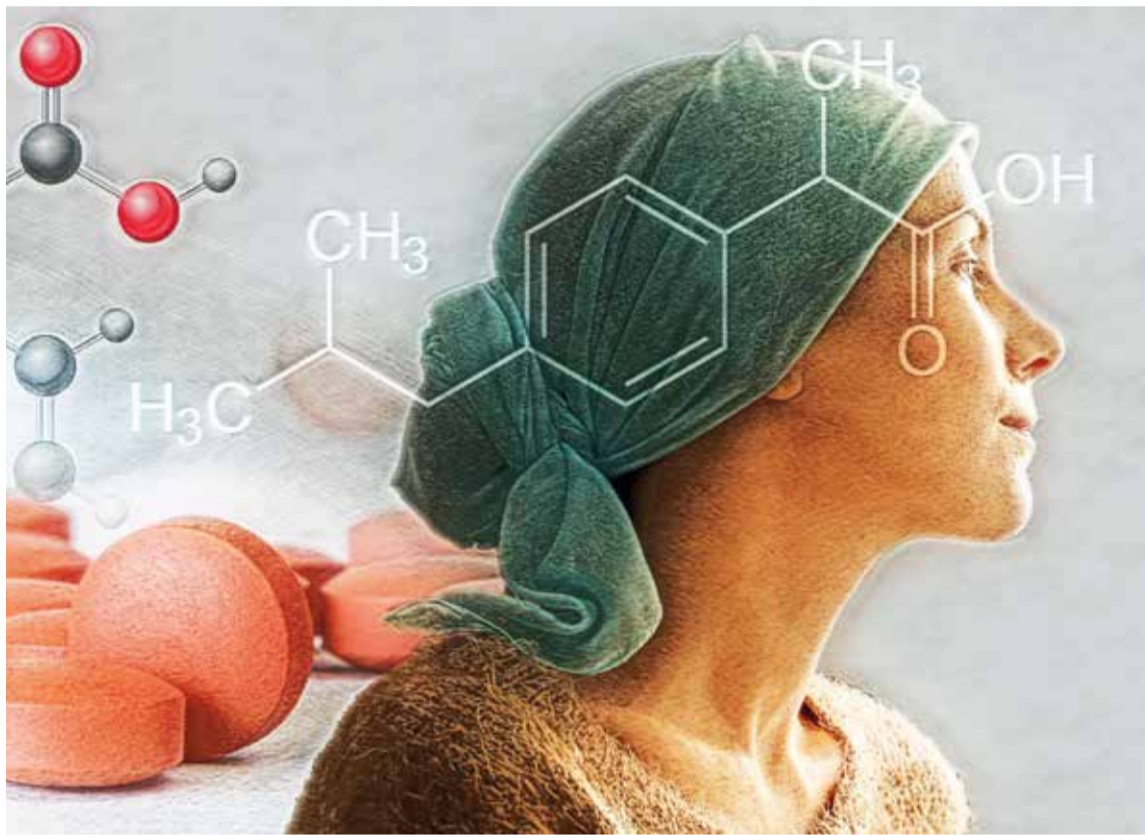
Santaros klinikose vaikais rūpinasi beveik 1,5 tūkst. atsidavusių darbuotojų, per metus įvyksta apie 270 tūkst. ambulatorinių konsultacijų, o Priėmimo-skubios pagalbos skyriuje – maždaug 107 tūkst. konsultacijų. Paslaugos vaikams sudaro apie 20 proc. visų Santaros klinikose teikiamų paslaugų.

„Džiaugiamės, kad baigiamas ilgametis reikšmingas projektas, kuris smarkiai pagerins vaikų gydymo situaciją Lietuvoje“, – naujo korpuso sėkme įsitikinęs Vilniaus universiteto rektorius prof. Rimvydas Petrauskas. ●

Ibuprofenas gali turėti priešvėžinių savybių

Ibuprofeno galima rasti kone kiekvienų namų vaistinėje – tai pirmas pagalbininkas nuo galvos ar menstruacijų skausmų iki padidėjusio karščiavimo. Naujausi tyrimai rodo, kad šis vaistas gali turėti ir priešvėžinių savybių, tačiau gydytojai įspėja: pulti saujomis gerti ibuprofeną būtų didžiulė klaida – mat šiuo klausimu reikėtų platesnių tyrimų, o netinkamai vartojamas vaistas gali turėti rimtų šalutinių poveikių.

Šiame atliktas tyrimas parodė, kad ibuprofenas gali sumažinti dažniausio gimdos vėžio tipo, kuris prasideda gimdos gleivinėje ir daugiausia paveikia moteris po menopauzės, riziką.

Ibuprofenas priklauso nesteroidinių vaistų nuo uždegimo (NVNU) šeimai. Ryšys tarp NVNU ir vėžio prevencijos nėra naujas: dar 1983 m. klinikiniai tyrimai susiejo sulindaką, senesnę receptinį NVNU, panašų į ibuprofeną, su sumažėjusiu gaubtinės žarnos vėžio dažniu daliai pacientų. Nuo to laiko mokslininkai tyrinėjo, ar šios grupės vaistai galėtų padėti išvengti arba sulėtinti kitų vėžio rūšių atsiradimą.

Ibuprofenas ir gimdos vėžys

Šiame atliktas tyrimas parodė, kad ibuprofenas gali sumažinti dažniausio gimdos vėžio tipo, kuris prasideda gimdos gleivinėje ir daugiausia paveikia moteris po menopauzės, riziką.

Tiesa, vienas didžiausių šio vėžio rizikos veiksnių yra antsvoris arba nutukimas, taip pat vyresnis amžius, pakaitinė hormonų terapija, diabetas ir policistinių kiaušidžių sindromas. Ankstyva menstruacijų pradžia, vėlyva menopauzė arba gimdymų nebuvimas taip pat padidina riziką. Simptomai gali būti nenormalus kraujavimas iš makšties, dubens skausmas ir diskomfortas lytinių santykių metu.

Visgi tyrimas atskleidė, kad moterys, kurios teigė vartojančios bent 30 ibuprofeno tablečių per mėnesį, turėjo 25 proc. mažesnę gimdos vėžio riziką nei tos, kurios vartojo mažiau nei keturias tabletes per mėnesį. Apsauginis poveikis pasirodė esąs stipriausias tarp moterų, sergančių širdies ligomis.

Įdomu tai, kad aspirinas – dar vienas dažnai vartojamas NVNU –

šiam ar kituose tyrimuose neparodė tokio paties ryšio. Nepaisant to, aspirinas gali padėti išvengti žarnyno vėžio atsinaujinimo. Visgi, pasirodžius ankstesniems tyrimams, pastebėta, kad onkologiniai pacientai puolė be saiko vartoti aspiriną, tačiau vaistas siektos naudos nedavė. Medikai ir šandien įspėja neužsiimti savigyda ir dėl bet kokių medikamentų vartojimo tartis su gydančiu gydytoju.

Kiti NVNU, pavyzdžiui, naproksenas, buvo tirti siekiant išvengti gaubtinės žarnos, šlapimo pūslės ir krūties vėžio. Šių vaistų veiksmingumas, atrodo, priklauso nuo vėžio tipo, genetikos ir pagrindinių sveikatos sutrikimų.

Platesnis potencialas

Tyrimai rodo, kad ibuprofenas taip pat gali sumažinti žarnyno, krūties, plaučių ir prostatos vėžio riziką. Taip pat įrodyta, kad jis slopina gaubtinės žarnos vėžio augimą ir didina išgyvenamumą, o kai kurie tyrimai netgi rodo apsauginį poveikį nuo plaučių vėžio rūkantiems.

Uždegimas yra vėžio požymis, o ibuprofenas iš esmės yra priešuždegiminis vaistas. Blokuodamas COX-2 fermento aktyvumą, jis sumažina prostaglandinų, cheminių pasiuntinių, skatinančių uždegimą ir ląstelių augimą, įskaitant vėžio ląstelių augimą, gamybą. Mažesnis prostaglandinų kiekis gali sulėtinti arba sustabdyti naviko vystymąsi.

Tačiau tai tik dalis istorijos. Atrodo, kad ibuprofenas taip pat veikia su vėžiu susijusius genus, tokius kaip HIF-1α, NFκB ir STAT3, kurie padeda naviko ląstelėms iš-

gyventi esant mažai deguonies ir atsispirti gydymui. Atrodo, kad ibuprofenas sumažina šių genų aktyvumą, todėl vėžio ląstelės tampa pažeidžiamesnės. Kartu pastebėta ir tai, kad dėl ibuprofeno poveikio vėžio ląstelės gali tapti jautresnės chemoterapijai.

Įspėjimas

Tačiau ne visi tyrimai rodo tą pačią kryptį. Tyrimė, kuriame dalyvavo 7751 pacientas, nustatyta, kad aspirino vartojimas po gimdos vėžio diagnozės buvo susijęs su didesniu mirtingumu, ypač tarp tų, kurie vartojo aspiriną prieš diagnozę. Kiti NVNU taip pat, atrodo, padidino su vėžiu susijusios mirties riziką.

Ir atvirkščiai, neseniai atliktoje apžvalgoje nustatyta, kad NVNU, ypač aspirinas, gali sumažinti kelių vėžio rūšių riziką, nors reguliarus kitų NVNU vartojimas gali padidinti inkstų vėžio riziką. Šie prieštaringi rezultatai rodo, kokia sudėtinga yra uždegimo, imuniteo ir vėžio sąveika.

Todėl ekspertai įspėja nesigdyti ibuprofenu vėžio prevencijai. Ilgalaikis arba didelių dozių NVNU vartojimas gali sukelti rimtų šalutinių poveikių, tokių kaip skrandžio opos, žarnyno kraujavimas, inkstų pažeidimas, retesniais atvejais – insultai ar širdies priepuoliai. Todėl ekspertai sutinka, kad išmintingiau sutelkti dėmesį į gyvenimo būdu pagrįstą prevenciją: valgyti priešuždegiminį maistą, palaikyti sveiką svorį ir būti fiziškai aktyviam. ●

PARENGĖ LAURA ADOMAVIČIENĖ

PASAULIS PER SAVAITĘ

Vatikanas: popiežius susitiko su aukų grupe

Popiežius Leonas XIV pirmadienį surengė pirmąjį susitikimą su aukų, patyrusių kunigų lytinę prievartą, grupe. Vienas dalyvių apibūdino susitikimą kaip „laisvą“ diskusiją apie tai, ką Bažnyčia turėtų daryti.

Susitikimas, kuriame dalyvavo dvasininkų prievartos aukoms iš daugiau nei 30 šalių atstovaujantys gynėjai, buvo suplanuotas

20 minučių trukmės, bet truko valandą, sakė Timas Law, JAV įsikūrusios organizacijos „Ending Clergy Abuse“ (ECA) vienas įkūrėjų.

Grupė paprašė popiežiaus, kad Vatikanas išplėstų JAV jau priimtą „nulinės tolerancijos“ dėl prievartos taisyklę į visą Bažnyčią. Pagal JAV vyskupų nustatytą chartiją katalikų kunigas ar diakonas visam laikui pašalinamas iš tarnystės, kai įrodomas arba kitaip pripažįstamas bent vienas lytinės prievartos prieš nepilnametį aktas.

Tačiau popiežius Leonas yra sakęs, kad „tai sunku, yra didelis pasipriešinimas visuotiniam įstatymui kai kuriose pasaulio vietose“.

Katalikų bažnyčių dešimtmečius krėtė seksualinio išnaudojimo skandalai. Savo pontifikato pradžioje Leonas – pirmasis JAV pilietis, išrinktas į šias pareigas – paragino ugdyti Bažnyčioje „prevencijos kultūrą“, kuri neleistų jokio lytinio išnaudojimo. ●

JAV: prezidentas užsigėdė pokylių salės

Pirmadienį darbininkų brigados ėmė griauti dalį Rytinio sparno – nes buvęs nekilnojamojo turto magnatas pareiškė, kad oficialiai pradėjo didžiulės naujos 250 mln. dolerių vertės pokylių salės išstatybą. Ekskavatorius išardė Rytinio sparno fasadą, palikdamas krūvą mūro nuolaužų ir styrančių plieninių virbų, matė įvykio vietoje buvę AFP žurnalistas.

Respublikonas D.Trumpas, pirmadienį Baltuosiuose rūmuose

priimdamas koledžo beisbolo žaidėjus, sakė, kad „kitoje pusėje vyksta dideli statybos darbai, kartais galite juos išgirsti“. Vėliau 79 metų milijardierius oficialiai paskelbė, kad prasidėjo pokylių salės – didžiausio JAV prezidento rūmų priestato per daugiau nei šimtmetį – statyba. D.Trumpas sakė, kad Rytinis sparnas, vykdamas šį procesą, bus „visiškai modernizuotas, ir kai jis bus baigtas, bus gražesnis nei bet kada anksčiau!“ ●

Japonija: ministrė pirmininke tapo moteris

Japonijos parlamento žemėji rūmai antradienį paskyrė konservatyvių pažiūrų 64-erių metų Kinijos kritikę Sanae Takaichi pirmąja šalies ministrė pirmininke moterimi.

Parlamentas antradienį šią buvusios Jungtinės Karalystės (JK) ministrės pirmininkės Margaret Thatcher gerbėją paskyrė po to, kai už jos kandidatūrą per pirmąjį

balsavimo ratą netikėtai pasisakė dauguma.

J.Takaichi pirmadienį pažadėjo stengtis, kad „Japonijos ekonomika taptų stipresnė, o Japonija būtų pertvarkyta į šalį, kuri gali būti atsakinga už ateities kartas“.

„Ji – tvirta būdo žmogus, nepaisant to, kad yra moteris“, – naujienų agentūrai AFP sakė 76 metų pensininkas Toru Takahashi iš S.Takaichi gimtojo Naros miesto. ●

Prancūzija: N.Sarkozy atvyko į kalėjimą

Buvęs Prancūzijos prezidentas Nicolas Sarkozy antradienį paliko namus ir atvyko į kalėjimą, kur turėtų pradėti atlikti penkerių metų laisvės atėmimo bausmę. Jis rugsėjį buvo pripažintas

kaltu dėl bandymo gauti Libijos finansavimą 2007 m. prezidento rinkimų kampanijai.

Netrukus jo advokatas pranešė pateikęs prašymą N.Sarkozy išleisti iš kalėjimo. Pasak jo, buvęs prezidentas kalėjime praleis mažiausiai tris savaites. Jis išėjo iš namų susikibęs rankomis su žmona dainininke Carla Bruni, ir išvyko automobiliu, kurį lydėjo policijos motociklininkai.

Vienas jo advokatų antradienį sakė, kad buvęs prezidentas „psichologiškai pasirengė“ kalėti izoliatoriuje, kur jis saugumo sumetimais bus laikomas atskirai nuo kitų kalinių. „Izoliacija, kurią jis patirs, yra skausminga, bet jis jai pasiruošė“, – pridūrė advokatas. ●

PRENU MERATA

Žinanties, kas yra didžiausias turtas

Mes dirbame - kad Jus žinotumėte, suprastumėte ir vertintumėte.

**PRENUMERATA
METAMS** | Savaitraštis „Lietuvos sveikata“ +
„Publicum sanitas“ ir kiti priedai

186
eur

Juridiniams
asmenims

120
eur

Fiziniams
asmenims

90
eur

Pensininkams,
neįgaliesiems
(su pažymėjimu)

Prenumeruoti galite: post.lt/prenumerata, prenumerata.lt ir „Lietuvos sveikata“ redakcijoje,
tel.: +370 5 2 65 10 93, +370 652 44047, el. paštu finansai@lsveikata.lt

**Lietuvos
SVEIKATA**

ADRESAS:

Pamėnkalnio g. 23-1,
LT-01113, Vilnius
+370 5 265 10 93
administratore@lsveikata.lt

LEIDĖJAS

Uždaroji akcinė bendrovė
„Lietuvos sveikata“, SL 1631

Generalinė direktorė

Jolanta Babilūnė
+370 685 30099

Vyriausioji redaktorė

Deimantė Gruodė
+370 674 31648
vyr.redaktore@lsveikata.lt

Finansai ir prenumerata

Regina Stančik
+370 652 44047
finansai@lsveikata.lt

„Publicum Sanitas“ redaktorė

Rasa Kasperavičiūtė-Martusevičienė
+370 616 16126
rasa@lsveikata.lt

REDAKCIJA

Greta Vanagienė
+370 675 45321
greta@lsveikata.lt

Laura Adomavičienė

+370 612 83293
laura@lsveikata.lt

Vytautas Paulius Rasokaitis

+370 616 88934
vytautas.rasokaitis@gmail.com

Henrikas Vaitiekūnas

+370 614 53747

Jūratė Mazajeva (Klaipėda)

+370 611 54760

DIZAINO CENTRAS

Atsakomoji redaktorė

Lina Toločkienė
+370 699 66466
lina@lsveikata.lt

Fotografas

Vladislav Kizinevič
+370 685 63331

Dizainerė

Vilija Avižinytė
dizainas@lsveikata.lt

Spausdino

SIA „Poligrafijos grupė Mūkusala“

Perspausdinti kurį nors straipsnį
ar jo dalį galima tik gavus rašytinį
redakcijos sutikimą.

„Lietuvos sveikata“ redakcija
neatsako už autorių mintis ir
išsakomas idėjas.

Spermės lenktynės: rimta žinutė ar cirkas?

Los Andžele įvykusios „spermės lenktynės“ sukėlė diskusiją, ar šiuolaikinė visuomenė pajėgi kalbėti apie sveikatą be skandalo. Nors renginio organizatoriai tikina norintys atkreipti dėmesį į vyrų vaisingumo krizę, skeptikai abejoja, ar tokia forma gali būti laikoma edukacija.

Los Andžele įvykusių „Sperm Racing“ idėja sulaukė daug kritikos. Los Andželo universiteto vaisingumo ekspertas prof. Richardas Paulsonas pabrėžė, kad tai - ne mokslas, tik pramoga.

KOMENTARAS:

Gydytojas urologas
Martynas Stanionis:

- „Spermės lenktynės“ skamba linksmai, bet iš medicininės pusės tai visai kitas dalykas. Spermės judrumas - objektyviai išmatuojamas parametras, tačiau „Sperm Racing“ kontekste tas judrumas tampa labiau žaisminga metafora, o ne mokslinis požiūris. Laboratorijoje šis rodiklis vertinamas standartizuotai: specialios programos mikroskopiškai apskaičiuoja, kiek spermatozoidų juda, kiek jų juda į priekį ir koku greičiu. Tai gana tikslus, bet jautrus matavimas: jam įtakos turi temperatūra, mėginio laikymas, laikas po ejakuliacijos, net ir laboratorijos įranga. Tad sakyčiau, tai ne olimpiada, o labiau mikroskopinis tyrimas.

Kita vertus, jei toks žaidimas priverčia vyrus susimąstyti apie vaisingumą, pasidaryti spermogramą ar tiesiog labiau domėtis sveikata - tai jau yra geras efektas. Pasaulyje vyrų vaisingumo rodikliai mažėja, tad bet koks būdas paliesti šią temą yra vertingas.

Svarbiausia - nepamesti esmės. Sperma nėra sporto šaka. Tai vienas sveikatos rodiklių, kuris stipriai nurodo vyriškumą ir asmeninę sveikatą bei jautriai reaguoja į gyvenimo būdą: mityba, miegas, stresas, alkoholis, fizinis aktyvumas ir labiausiai darantis įtaką spermai - rūkymas (tiek cigarečių, tiek IQOS, TERREA, vape ir t.t.). ●

Gilinosi į priežastis

„Vakarų vyrų spermės koncentracija per 50 metų sumažėjo daugiau nei perpus. Tai absoliučiai beprotiški skaičiai, o niekas apie juos nekalba. Norime tai pakeisti“, - žurnalistams teigė 17-metis verslininkas Ericas Zhu, vienas sporto ir pramogų startuolio „Sperm Racing“ įkūrėjų.

Idėją lenktynėms, anot E.Zhu, jam pasiūlė anoniminis milijardierius Niujorke. „Jis paklausė, kokia beprotiška verslo idėja man kada šovė į galvą. Pajuokavau - spermės lenktynės. Po pusvalandžio jis mane įtikino, kad tai - geniali mintis“, - prisimena jaunasis verslininkas, pirmąją kompaniją - duomenų analitikos platformą „Aviato“ - pradėjęs kurti mokyklos tualete.

„Tyriau, kaip jaunimas reaguoja į sveikatos temas. Supratau, kad tradiciniai metodai neveikia - reikia ko nors, kas sukeltų ažiotažą. Norėjau paversti sveikatą varžyboje“, - „Vanity Fair“ pasakojo E.Zhu.

Per savaitę vaikinų įkurtas startuolis surinko 1,5 milijono dolerių investicijų. Vienas investuotojas skyrė 300 tūkst. dolerių net nesulaukęs pirmojo pokalbio su įkūrėjais.

Tikrovė ar apgaulė?

Pirmosios spermės rungtynės turėjo vykti istorinėje „Hollywood Palladium“ koncertų salėje, tačiau likus kelioms dienoms organizatoriams teko ieškoti naujos vietos. Salę valdanti kompanija „Live Nation“ neleido renginiui vykti planuotu formatu, mat organizatoriai norėjo „mėginius rinkti gyvai“ ir rengti lažybas, o tai pažeidė sutartį. Kaip „Vanity Fair“ neoficialiai prasarė vienas organizatorių, „niekas nenorėjo, kad vyrai masturbuotųsi užkulisiuose“. Galiausiai lenktynės buvo perkeltos į filmavimo paviljoną Los Andželo centre.

Anot organizatorių, dalyviai iš anksto pateikė spermės mėginius steriliuose induose - panašiai atliekamas įprastas vaisingumo tyrimas. Mėginiai buvo atskiesti specialiu skysčiu, kad spermatozoidai galėtų judėti mikrokanaaluose. Kiekvienam dalyviui priskirta „mikrotrasa“ - 20 centimetrų ilgio takas, imituojančias moters reprodukcinę sistemą su posūkiais ir finišo zona. Vienu metu paleidus du mėginius, mikroskopai ir kameros fiksavo, kuris spermatozoidas pirmasis pasieks finišą. Kompiuterinė sistema realiuoju laiku apdorojo vaizdą, o

žiūrovams ekrane pasirodė spalvotos „lenktyninės kapsulės“, kurių judėjimą aistringai komentavo renginio vedėjai.

Viskas priminė tikras sporto varžybas: žiūrovai galėjo stebėti lyderių lenteles, momentinius pakartojimus, dalyvių reakcijas. Tarp lenktynių scenoje koncertavo Grammy nominuotas reperis Ty Dolla \$ign. Lenktynėms pasibaigus, pralaimėjęs dalyvis buvo simboliškai apliejamas baltu, tirštu skysčiu.

Tikrovė ar apgaulė?

„Mokslškai neįmanoma kontroliuoti spermatozoidų judėjimo taip, kad jie lenktyniautų numatyta kryptimi. Tai tik animacija“, - praėjus kelioms dienoms leidinyje „The Free Press“ teigė amerikiečių žurnaliste Bari Weiss.

„Taip, ekrane rodoma animacija, bet ji paremta realiais mėginių duomenimis. Sperma tikra, tik transliacija vizualizuota“, - gynėsi E.Zhu.

„Sperm Racing“ idėja sulaukė ir daugiau kritikos. Los Andželo universiteto vaisingumo ekspertas prof. Richardas Paulsonas pabrėžė, kad tai - ne mokslas, tik pramoga. Pavojų įžvelgė ir kultūros

kritikai, teigė, kad renginys „maskuoja rimtą problemą išpūdingu spektakliu. Ne laužo tabu, bet stiprina įsitikinimą neva vyriškumas ir vaisingumas - tas pats dalykas“.

Naujojo amžiaus vyriškumas

Neliko nepastebėta ir renginio dalyvių retorika. Kaip skelbia „Vanity Fair“, „vedėjų pokalbiai su renginio dalyviais buvo keisti“. Jauni vyrai teigė svajojantys apie penkis, septynis ar devynis vaikus. Daugelis teigė visiškai atsisakę pornografijos ir alkoholio. Vienas gyrėsi, kad jo sperma „tokia stipri, kad prasiskverbia pro spirales“.

„Matome naują vyriškumo kultūrą, kur vaisingumas tampa statuso simboliu, - leidinyje „Forbes“ jaunuolių retoriką komentavo psichologė dr. Hazel Fernandes. - Tai era, kai jauni vyrai ieško paprastų atsakymų į sudėtingus tapatumo klausimus. Vyriškumas susiaurinamas iki biologinės funkcijos. Tai pavojinga tendencija.“

Statistika rimta

2017 metų tyrimas rodo, kad nuo 1973 iki 2018 metų Vakarų vyrų spermės koncentracija sumažėjo nuo 101 milijono iki 49 milijonų spermatozoidų mililitre - dau-

giau nei perpus. Pagrindinės tokių rezultatų priežastys, anot mokslininkų, kelios: nutukimas, sėdimas gyvenimo būdas, rūkymas, cheminės medžiagos ir pesticidai.

„Tai vyksta tyliai, nuosekliai, ir niekas apie tai nekalba“, - stebisi E.Zhu.

Startuolis jau planuoja panašius renginius Las Vegase ir kituose miestuose, tikėdamasis vyrų sveikatą paversti populiaria tema. Tuo metu diskusijos apie spermės lenktynes tęsiasi. ●

PARENGĖ RASA
KASPERAVIČIŪTĖ-MARTUSEVIČIENĖ

ORAI LIETUVOJE

KETVIRTADIENIS PENKTADIENIS

Vietomis, daugiausia šiaurės vakariniuose rajonuose, trumpai palis.

Naktį **+4 +8** laipsniai
Dieną **+10 +15** laipsnių

Naktį lietus skalauš didžiąją Lietuvos dalį, o dieną pradės stiprėti vėjas.

Naktį **+6 +11** laipsnių
Dieną **+9 +14** laipsnių

Prapliuप lietūs ir sustiprėjęs vėjas vyraus ir visą savaitgalį.

ŠEŠTADIENIS

Naktį **+6 +11** laipsnių
Dieną **+7 +11** laipsnių

SEKMADIENIS

Naktį **+4 +7** laipsniai
Dieną **+6 +9** laipsniai